

દૈનિક મુંબઈ સમાચાર

R.N.I. No. 1563/1957 ★

મુંબઈથી પ્રસિદ્ધ થતું ■ સ્થાપના: ૧ જુલાઈ ૧૮૨૨ ■ પુસ્તક: ૨૦૪ ■ Volume 68 ■ Issue 9 ■ વિક્રમ સંવત ૨૦૮૧
■ પોષ સુદ - ૧૧ ■ મુંબઈ ■ MUMBAI SAMACHAR ■ www.bombaysamachar.com ■ 10 January 2025, Friday ■ REGD.No. MCS/058/2024-26

શુક્રવાર, ૧૦ જાન્યુઆરી ૨૦૨૫, કિંમત રૂ ૧૦.૦૦

મેટિની પૂર્તિ

LIKE & FOLLOW: /Mumbaisamachar4u

SOUTH AFRICA

13 NIGHTS
14 DAYS

GORDONS BAY

GORDONS BAY

FOR VIDEO SCAN ME

Experience luxurious accommodations at Gordon's Bay with the chance to stay in an exclusive all-suite room. Urvi Luxury Destination stands out as the sole company offering a thrilling opportunity to encounter great white sharks.

ADDITIONAL FEATURES
WALK WITH LION.
SHARK/DOLPHIN &
WHALE WATCHING CRUISE.
HELICOPTER RIDE.
CATAMARAN BOAT RIDE

BEACON ISLAND

BEACON ISLAND

Beacon Island Resort is the sole Resort located in the heart of the Indian Ocean in South Africa, renowned for its whale and dolphin sightings. Guests have the unique opportunity to witness the Marine Big Five from the comfort of their room window. This exclusive experience is only provided by Urvi Luxury Destination.

FOR VIDEO SCAN ME

JOHANNESBURG, PILANESBERG NATIONAL PARK, SUNCITY, GEORGE, PLETTENBERG BAY, GORDON'S BAY, HERMANUS, CAPETOWN

- સંપૂર્ણ દૂર દરમ્યાન આપણા મહારાજ દ્વારા બનાવેલ સ્વાદિષ્ટ ભોજન (VEG. & JAIN).
- SUNCITY માં PALACE OF THE LOST CITY 5* હોટેલમાં ૨ રાત્રીનો મુકામ.
- PILANESBERG NATIONAL PARK (GOVT APPROVED) BAKUBUNG BUSH LODGE માં ૧ રાત્રીનો મુકામ.
- GARDEN ROUTE નું MOST BEAUTIFUL TOWN PLETTENBERG BAY માં ૪ રાત્રીનો મુકામ.
- GARDEN ROUTE નું હાર્ટ કહેવાતું GORDON'S BAY માં ૨ રાત્રીનો મુકામ ફક્ત URVI TOURS આપે છે.
- CAPETOWN માં 5* હોટેલમાં ૩ રાત્રીનો મુકામ.
- દુર દરમ્યાન અમર્યાદિત પાણી અને એરપોર્ટ/હોટેલમાં PORTERAGE SERVICES સામેલ.
- TIPS & TRAVEL INSURANCE દૂર કોસ્ટમાં સામેલ.
- WALK WITH LION, MARINE BIG 5, HELICOPTER RIDE, CATAMARAN BOAT RIDE દૂર કોસ્ટમાં સામેલ.

NAYAN SONI : +91 97570 25247 | HARDIK PAREKH : +91 99677 72530 | DHIREN RUPARELIA : +91 99305 49258 | SOHIL SHAH : +91 98701 53149

DEPARTURE DATES : APRIL : 16, 20, 24, 28 | MAY : 02, 04, 06, 08, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 28, 30 | JUNE : 03, 07, 11, 15, 19, 23

ADDRESS : 1/A, PALM VIEW BUILDING, L.N. ROAD, NR. SWAMINARAYAN TEMPLE, OPP. VIDYALANKAR CLASSES, DADAR (E), MUMBAI - 400014.

022-2413 2281 | 82 | 83 | +91 98927 20353 | info@uldestination.com | www.uldestination.com

Where U & V meet to create memories.

દૈનિક મુંબઈ સમાચાર

R.N.I. No. 1563/1957 ★

મુંબઈથી પ્રસિદ્ધ થતું ■ સ્થાપના: ૧ જુલાઈ ૧૯૨૨ ■ પુસ્તક: ૨૦૪ ■ Volume 68 ■ Issue 9 ■ વિક્રમ સંવત ૨૦૮૧
■ પૌષ સુદ - ૧૧ ■ મુંબઈ ■ MUMBAI SAMACHAR ■ www.bombaysamachar.com ■ 10 January 2025, Friday ■ REGD.No. MCS/058/2024-26

શુક્રવાર, ૧૦ જાન્યુઆરી ૨૦૨૫, કિંમત ₹ ૧૦.૦૦

મેટિની પૂર્તિ

LIKE & FOLLOW: /Mumbaisamachar4u

ANTARA
GOLD & DIAMONDS
DADAR | BORIVALI | GOREGAON

TODAY'S GOLD RATE
₹ 70,920/-

PER 10 GRAMS OF
22KT BIS HALLMARKED
JEWELLERY

DIAMOND JEWELLERY
VVS-VS F-G QUALITY
CERTIFIED NATURAL DIAMONDS

DADAR 022 4041 5565 | BORIVALI 022 6811 5565
OPEN ON ALL DAYS

અમેરિકામાં કુદરતનો કેર:
ક્યાંક બરફનું તોફાન
અને ક્યાંક દાવાનળ

સારું ભવિષ્ય યુદ્ધમાં નહિ પણ બુદ્ધિમાં છે: મોદી

બિનરહીશ ભારતીયોએ દેશના વિકાસમાં આપેલા યોગદાનની પ્રશંસા કરી

ભુવનેશ્વર: વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ગુરુવારે જણાવ્યું હતું કે ભારત ભવ્ય સાંસ્કૃતિક વારસો ધરાવતો દેશ છે અને તેથી વિશ્વના અન્ય અનેક રાષ્ટ્રો ભારતની વાત માને છે. ભારત આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયને કહેવા માગે છે કે વિશ્વનું સારું ભવિષ્ય 'યુદ્ધમાં નહિ પણ બુદ્ધિ'માં રહેલું છે.

તેમણે ભુવનેશ્વરમાં ૧૮મા પ્રવાસી ભારતીય દિવસ સંમેલનનું ઉદ્ઘાટન કરતા જણાવ્યું હતું કે ભારત માત્ર લોકશાહીની જનની જ નથી, પરંતુ લોકશાહી ભારતીયોના જીવનનો

અવિભાજ્ય ભાગ છે. ભારત આજે પોતાના વિચાર અને દૃષ્ટિકોણ વિશ્વ સમક્ષ વધુ સારી રીતે રજૂ કરી શકે છે. મોદીએ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે વિશ્વના અન્ય દેશોના રાજાઓ તલવારની તાકાતના જોરે પોતાનું સામ્રાજ્ય વિસ્તારી રહ્યા હતા, ત્યારે સમ્રાટ અશોકે શાંતિનો માર્ગ અપનાવ્યો હતો. આ ભાવ જ ભારતીય સાંસ્કૃતિક વારસાની શક્તિ બતાવે છે.

વડા પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે હું હંમેશાં વિદેશમાં રહેતા ભારતીયોને ભારતના (જુઓ પાનું ૨) >>>

ગુજરાતીઓના માંડવીથી મસ્કતના પ્રવાસની ગાથા વર્ણવતા પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન

ભુવનેશ્વર: વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ૧૮મા પ્રવાસી ભારતીય દિવસના સંમેલનમાં ગુરુવારે ચાર પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું. તેમાંના એક એકિઝિબિશનમાં ગુજરાતના માંડવીથી ઓમાનના મસ્કત પહોંચેલા ગુજરાતીઓની ગાથા વર્ણવામાં આવી છે.

આ ચાર પ્રદર્શન ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસા, પરંપરા અને વિદેશમાં રહેતા ભારતીયોના યોગદાન પર આધારિત છે.

પ્રથમ પ્રદર્શનનું નામ 'વિશ્વરૂપ રામ' રખાયું છે અને તેમાં રામાયણ આધારિત ભારતીય પરંપરા અને સંસ્કૃતિની જાણકારી (જુઓ પાનું ૨) >>>

તિરુપતિ નાસભાગમાં મૃતકોની સંખ્યા છ થઈ

નવી દિલ્હી: બુધવારે આંધ્ર પ્રદેશના તિરુપતિ મંદિરના વિષ્ણુ નિવાસમાં વૈકુંઠ દ્વાર પાતે સર્વ દર્શન ટોકન વિતરણ દરમિયાન થયેલી નાસભાગમાં છ લોકોનાં મોત થયાં હતાં, જ્યારે ૨૫ લોકો ઘાયલ થયા હતા. આ ઘટના તિરુપતિમાં વિષ્ણુ નિવાસ અને રામાનાથુ સ્કૂલ વિસ્તાર પાસે બની હતી. મળતી માહિતી મુજબ, વૈકુંઠ દ્વાર દર્શનની ટિકિટ માટે તિરુપતિનાં વિવિધ ટિકિટ સેન્ટરો પર સવારથી જ મોટી સંખ્યામાં શ્રદ્ધાળુઓ (જુઓ પાનું ૨) >>>

નાયડુએ અદાલતી તપાસનો આદેશ આપ્યો

તિરુપતિ : આંધ્ર પ્રદેશના મુખ્ય પ્રધાન એન. ચંદ્રાબાબુ નાયડુએ તિરુપતિમાં બનેલી નાસભાગની ઘટનાનો અદાલતી તપાસનો આદેશ આપ્યો હતો. તેમણે પોલીસના જિલ્લા સુપરિન્ટેન્ડન્ટ સહિત ત્રણ સિનિયર અધિકારીઓની બદલી કરી (જુઓ પાનું ૨) >>>

WWW.FITNESSHIGHWAY.IN

MALE-SPECIFIC Weight Loss & Tummy Tuck Center In Mumbai

We Promise and We Deliver!!

Transform your body and achieve your weight loss goals with our Proven program and assured results

LOSE UP TO 10KG IN 2 MONTHS*

Our weight loss program is designed to help you achieve your goals and transform your life.

Signature FAT FREEZE

 Personalized Coaching & Support

 Delicious and Healthy Meal Plans

 Effective Customized Program

 Ongoing Motivation and Accountability

PUNE FRANCHISE DISCOVER WELLNESS PVT LTD
☎ 8390908643

*Advertisement for preliminary purposes only. Pictures representative. Results vary from person to person.

Santacruz (W)
☎ 9082171429

Borivali (W)
☎ 8779170578

SPECIAL OFFER*
Join Now for a FREE Consultation and Discounted Rates!
LIMITED TIME OFFER!

*Medical advise recommend before use. Condition apply.

टोरेस स्केम

मुખ्य आरोपी कहे छे हुं तो व्हीसलवलोअर छुं

मुंबई: टोरेस धान्य यदावती कंपनी द्वारा मुंबई, नवी मुंबई, मीरा-भायंदर में स्टोर्स शूट करवा बाढ़ रोकाए पर दर सप्ताह ६ थी १.१ टका व्याजे वगतरीनी लावये रोकाएकारी साथे १,००० करोड़ रुपियांनी छेतरपिडीना केसना मुख्य शकभंद तौसिङ्ग रिचाजे पोते व्हीसलवलोअर होवानो छे दायो कथो छे. ४ ज्ञान्युआरीजे टोरेस स्केम विशे ज्ञाएया बाढ़ पोते अज्ञन्सीओने आनी ज्ञाए करी छती अने साथे पुरावा पण २४ कथो होवानो दायो रिचाजे कथो छे. शिवाछ पार्क पोलीसे आ केसमां विदेशी नागरिक सहित त्रण ज्ञाएनी धरपकड कथो बाढ़ १८२ पानांनो व्हीसलवलोअर रिपोर्ट सामे आच्यो छतो, जे आक्षेप करायो छतो के २०१८ना युकेन अने रशिया भीटुभी ज्वेलेरी कौमांड पाछणना लोकोअे ज आ छेतरपिडी आयरी छती. अज्ञन्सीओ साथे शेर करायेल्ला

दस्तावेजोमां रिचाजे दायो कथो छे के आ स्केमनो पदाईश करवाना तेना प्रयासने कारणे तेना छवने ज्ञोभम छे. अधिकारीओने पाडवेला पत्रमां तेणे आक्षेप कथो छे के टोरेस ज्वेलेरी व्यवसायनी आडमां पोन्जी स्कीमस यदावे छे, जेमां कर योरी, वधु पडतो रोकड भय अने टोरेस कौमांडमां संभवित मनी लोन्डरिंग जे वी आर्थिक गेररीतिओ सामेल छे. तेणे ज्ञाएव्युं छतुं के भीटुभी ज्वेलेरी (युकेन) अने कान्सी ज्वेलेरी (टर्की) द्वारे जे प्रकारनी ङगाळ आयरवामां आवी छे अेवी ज प्रकारनी आ ङगाळ छे. रिचाजे ग्राहकोने सुरक्षित राभवा अने वधु आर्थिक नुकसान अटकाववा माटे टेकस, इंडोनाशियल अने लो अेन्डोर्समेन्टना अधिकारीओने तात्कालिक उस्तक्षेप करवानी विनती करी छे.

टोरेसनी यार ओइंस सहित छ स्थणे

पोलीसनी सयः त्रण करोडथी वधुनी रोकड जप्त

मुंबई: करोडो रुपियांना टोरेस स्केमनी तपास करी रहेली मुंबई पोलीसनी आर्थिक गुना शाखाणे गुजुवारे टोरेसनी यार ओइंस सहित छ स्थणोअे सय करी छती, जेमां त्रण करोडथी वधुनी रोकड जप्त करवामां आवी छती. अे सियाव रोकाए संबंधी दस्तावेजो तथा स्टोस पण जप्त करवामां आच्यो छतो. पोलीस अधिकारीना ज्ञाएव्या अनुसार टोरेस स्केम प्रकरणे पांय सामे गुनो दामल करायो छे. तपासमां ज्ञाएया मधुं छतुं के रोकाएकारीने पंढर जेटली कार वळंयवामां आवी छती. पोलीस टीम द्वारा गुजुवारे कोलाभा, ओपेरा हाउस, निरगांम, अेन.अेम. जोशी मार्ग, दाहदर तेम ज डोमिवेलीमां सय ह्य धरवामां आवी छती. आमोना बे स्थणोअे आरोपी ताच्या केसातोवा अने वेवेचिन्ता कुमनारा वर आवेला छे. टोरेस पासेथी मोजनाछट स्टोन परीदनारा लोकोने अेकसरना सर्किट आपवामां आच्यो छतां, अेवुं तपासमां ज्ञाएव्युं छे. रोकाएकारी इरियाद नोधाववा माटे आगण आवे अे माटे शिवाछ पार्क पोलीस स्टेशनमां सेल शूट करवामां आच्युं छतुं गुजुवारे अमारी पासे ३५० जेटली इरियाद आवी छती, जेमां रोकाएकारीअे पांय करोड रुपिया गुमाच्या होवानुं ज्ञाएव्युं छतुं.

उधारना पैसानो विवाह: पुणेमां महिला कर्मचारीनी सहकर्मीअे हत्या करी

पार्किंग अेरियामां बनेली घटनानो वीडियो थयो वायरल: लोकोअे आरोपीने पकडी ढोरमार माथो

मुंबई: बिजनेस प्रोसेस आउटसोर्सिंग (बीपीओ)नी महिला कर्मचारीनी तेना सहकर्मीअे योपरना घा जीकीने हत्या करी होवानी योकावनारी घटना पुणेना यरवडांमां ज्ञादेरमां बनी छती. कार्यस्थण नखळ पार्किंग अेरियामां लोकोनी हाजरी वरये घयेली आ हत्यानो वीडियो सोशियल मीडिया पर वायरल थयो छतो. महिला पर हुमलो कथो बाढ़ आरोपीअे योपर जमीन पर डेकी देतां ज लोकोअे तेने पकडी पाडी ढोरमार माथो छतो. येरवडा पोलीसे आ प्रकरणे हत्यानो गुनो नोधीने आरोपीनी धरपकड करी छती. पोलीसना ज्ञाएव्या मुजब येरवडा विस्तारमां बीपीओ इर्म उल्ह्येअेनअेस ग्लोबल सर्विसीसना पार्किंग अेरियामां ७ ज्ञान्युआरीअे सांजे ६.१५ वांये आ घटना बनी छती. आरोपीनी ओणम कृष्णा सत्यनारायण कनोज्ञ (३०) तरीके थड होछ ते शिवाछनगरनो रहेवासी छे.

पश्चिम रेलवेअे जुदाबक्षो पासेथी १०४ करोडनो ँड वसूल्यो

मुंबई: महाराष्ट्रमां पश्चिम रेलवेअे मान्य टिकिट धरावता तमाम मुसाइरोने आरामदायक मुसाइरी अने वधु सारी सेवाओ प्रदान करवा माटे मुंबई उपनगरीय लोकल ट्रेनो, मेल, अेकराप्रोस तेम ज पेसेज्जर ट्रेनो अने होलिडे स्पेशियल ट्रेनोमां येकिंग जुंभेश शूट करी छे. आ ट्रेनोमां टिकिट वगर मुसाइरी करता मुसाइरोने शोधवा माटे सतत टिकिट येकिंग अभियान यदाववामां आवी रहुं छे. टिकिट येकिंग टीम द्वारा अेप्रिलथी डिसेम्बर २०२४ दरमियान पश्चिम रेलवेना वरिष्ठ अधिकारीओनी टेभरेभ लेकण, ट्रेनोमां जुदाबक्षो पासेथी लगलग १०४.४५ करोड रुपियांनो ँड वसूलवामां आच्यो छतो. मुंबई उपनगरीय विभागांमांथी मणेला ३.३३.८८ करोडनो पण तेमां समावेश थाय छे. पश्चिम रेलवेना मुख्य जनसंस्क अधिकारी विनीत अभिषेकना ज्ञाएव्या अनुसार, डिसेम्बर २०२४ दरमियान, १.८८ लाख टिकिट विनाना मुसाइरोने शोधीने १०.८८ करोड रुपियांनी रकम वसूल करवामां आवी छती, जेमां बुकिंग वगरना सामानना केसनो पण समावेश थाय छे.

उद्धव-सेनाना घरा नेताओ शिंदे-सेनामां जोडाशे: उद्य साभंत

(अमारा प्रतिनिधि तरकथी) मुंबई: शिवसेनाना नेता अने महाराष्ट्रना प्रधान उद्य साभंते अेवो दायो कथो छते के, शिवसेना (युथीटी)ना घरा युंथावेला प्रतिनिधियो नाथय मुख्य प्रधान अेकनाथ शिंदेना संपर्कमां छे अने टूंक समथमां तेमनी पार्टीमां जोडाशे. शरद पवारनी आगेवानी लेकणनी पार्टीना सांसदोने अजित पवारनी राष्ट्रवादी कोंग्रेस पार्टी (अेनसीपी) द्वारा तोडवाना कथित प्रयासना प्रश्नना जवाबमां साभंते कळुं छतुं के, मने अेनसीपी (अेसपी)ना सांसदो अेनसीपीमां जोडाशे के नही ते विशे जबर नथी, परंतु मं आ पहेला पण कळुं छतुं... युंठेणी परिणामो ज्ञादेर थया पछी, सेना (युथीटी)ना घरा जनप्रतिनिधियो शिंदेना संपर्कमां छता. टूंक समथमां, तमे जेशेरो के सेना (युथीटी)ना ते जन प्रतिनिधियो शिवसेनामां छशे. 'आ अंगेनो निर्णय शिंदे द्वारा लेवामां आवशे,' अेम तेमणे कळुं छतुं. साभंते अेम पण कळुं छतुं के, जो कोर्ट महा विकास आघाडीना नेताओ अजित पवारनी आगेवानी लेकणनी अेनसीपीमां जोडावा मागत होय, तो शिवसेना तेनुं स्वागत करशे. अेकनाथ शिंदेना नेतृत्व लेकणनी शिवसेनाअे लोकसभानी सात बेठको छतीने अेनसीपीमां नीजो सोथी मोटो साथी पक्ष बन्यो छे. जो ते सेना (युथीटी)ना वधु सांसदोने भंयवामां सङ्ग थाय छे, तो पार्टी राष्ट्रीय स्तरे अेनसीपीमां तेनी स्थिति वधु मजबूत करशे अने विपक्षी ठिन्डि गडबंधनमां सेना (युथीटी)नी स्थिति नबणी पडशे. हालमां सेना (युथीटी) पासे १० लोकसभा सांसद छे.

उद्धव सेना झोडी इडएपीसे पण असंतोषना इटाकडा इट्या भाजपमां

(अमारा प्रतिनिधि तरकथी) पुणे: शिवसेना (युथीटी)ना पांय भूतपूर्व कोर्पोरेटो भारतीय जनता पार्टीमां जोडाथा बाढ़ स्थानिक कार्यकरोअे इलेक्स द्वारा पोतानी नाराळ व्यक्त करी छे, जेनाथी भाजपमां रहेला आंतरविग्रहनी ज्ञाएकारी मणी रही छे. इलेक्स पर लभवामां आच्युं छे के 'दुष्मनी जमकर करो लेकिन ये गुंजोश रहे, जम कभी उम दोस्त हो ज्ञाअें तो शर्मिदा न हो.' (दुष्मनी जोरदार रामो, पण अेवी जया रहेवा दो के जो कारये करी मित्र बनीअे, तो शरमावानो वारो आवे नही) आ कविनाने कारणे पुणेना राजकारणमां आ पक्ष प्रवेशने कारणे इटाकडा इट्यानी शक्यता ज्ञाएर रही छे. म्युनिसिपल कोर्पोरेशनना भूतपूर्व सभाजुड नेता अने भाजप नेता गणेश बिडकरना साथीदार विशाल दरेकरे शहरना मध्यवर्ती विस्तारोमां कवितावाणा बेनरो लगच्यो छे. मुंबईमां

पक्षप्रवेशनो कार्यकम योजया पछी थोडा ज कलाक्रोमां आ इलेक्स लगववामां आच्यो छे अने तेनो राजकीय अर्थ छे, अेम राजकीय निरीक्षकनुं मान्युं छे. जोके पार्टीअे पक्षप्रवेश विशे कळुं लभ्युं नथी, परंतु अेवी यथां छे के आनो उपयोग अेक समथना हरीकीने 'संदेश' मोकलवा माटे करवामां आच्यो छे. बिडकरना नखळकना साथीओ द्वारा लगववामां आवेला आ इलेक्सथी शहरना वरिष्ठ भाजप नेताओमां भारे यथांओ शूट थरि गळ छे.

मठ-भार्ये रोड पडोणो करवा आडे परद बांधकामनो अपरोध

(अमारा प्रतिनिधि तरकथी) मुंबई: भार्ये रोड-जंक्शनने मठ जेडी साथे जोडाता भास्कर भोपी रोडने २७.४५ मीटर सुधी पडोणो करवानो निर्णय मुंबई महानगरपालिकाअे लीथो छे. अेक वमत रोड पडोणो थशे अे साथे ज ते मलाड अने अंधेरी वरये तो अेक महत्त्वनी विक बनी रहेशे पण साथे ज मठ-वसोवा बिजनेस पण आ रस्तो जोडशे. जोके आ प्रोजेक्टने आडे अेटले के रस्तो पडोणो करवामां परद बांधकाम अने जमीनना टुकडाओ अवरोधपनी रखा छे. भार्ये रोड पर टी जंक्शन पर भास्कर भोपी रोड शूट थाय छे, जे आगण मठ जेडी सहित अनेक भीयन जोडे छे, जेमां मुख्यत्वे आकसा भीय, अेरंगल भीय अने दानापारपी भीयनो समावेश थाय छे. ताजेतरना वर्षोमां आ रस्तानी

उधडामां मध्यस्थी लारे पडी: लोकलमां इेरिया पर छरीथी हुमलो

मुंबई: लोकल ट्रेनमां महिला प्रवासीओ अने अेक पुरुष वरयेना उधडामां मध्यस्थी करनारा इेरिया पर छरीथी हुमलो करवामां आच्यो छतो. आ घटना पछी प्रवासीओअे आरोपीने थिबेडी नाच्यो छतो. जममी इेरिया अने आरोपीने बन्नेने सारवार माटे होस्पिटलमां दामल करया छता. पोलीसना ज्ञाएव्या मुजब घटना पश्चिम रेलवेनी लोकल ट्रेनमां बान्द्रा स्टेशन नखळ भुधवारनी भापेरे बनी छती. सचिन धारोलिया (२४) तेना साणा जितेश अंबाविया साथे महिलाओना उधडामां योक्लेटस वेयतो छतो. ते समथे अमुकु महिला प्रवासीओ अने आरोपी प्रदीप क्षत्रिय (४८) वरये बोलायाली थरि रही छती. उधडो शांत पाडवा माटे सचिने मध्यस्थी करी छती. कडेवाय छे के मामलो शांत पडवाने बदले वधु वक्यो छतो. आरोपी प्रदीप

न नगरसेवक, न पालकप्रधान: मुंबईमां विकासकामो ढप छे

मुंबई: राज्यमां त्रण वर्ष पहेलां भाजप सरकार सत्तामां आच्यो बाढ़ युंठाईने आवेला नगरसेवको न होवाने कारणे विकासकाम माटे जनप्रतिनिधिनो पालकप्रधानने निवेदन आपवानो आदेश प्रशासने आच्यो छतो. जोके छेलां त्रण महिनाथी मुंबईमां कोर्ट पालकप्रधान ज न होछ विकासकामोना भंडोण माटे लवामण कोनी पासे करवी, अेवो प्रश्न ठोभो थयो छतो. आथी पालकप्रधानने अभाव्ये मुंबईमां मोटा भागनां नागरिक कामो ढप थड गथां छे. आटळुं ज नही ज्ञेगवाठ करवामां आवेला करोडो रुपियांना भंडोण पण अेम ने अेम पत्र्यां होवाथी तेमने भर्यवा माटेनी समथमथांदा पूरी थड जवानो भय छे. मुंबई महापालिकामां युंठाईने आवेला नगरसेवकोनी मुदत ७मी माथे, २०२२ना रोज पूरी थया बाढ़ पालिकाना कारभारनी घुरा अेडमिनिस्ट्रेशनना भळ्भे छे. जोके वोटमां रस्ता, पाणी, गटर, स्वच्छतागुछो, इटपाथ तेम ज आरोज्य अने क्यरानो प्रश्न कोण उकेलशे, अेवो मूणभूत प्रश्न ठोभो थयो छतो. आ वमत भाजप सरकार तेमनी मरळ मुजबना बे पालकप्रधान नीमोने तेमनी पासे जनप्रतिनिधिनो विकासकामो माटे निवेदन आपवानो आदेश आच्यो छतो. ते अनुसार शहरे अने उपनगरना पालकप्रधान पासे विकासकामोनां भंडोण माटे निवेदन आपवामां आवी रखां छे.

प्रोस्टेट ग्रंथि, किडनीमां पथरी स्त्री-पुरुषमां मूत्रविकार Urethral Stricture ओपरेशन वगर उपचार

- प्रोस्टेट ग्रंथि
- स्त्रीओना मूत्रविकार
- भांसी के छींढती वेणा अजादाता पेशाब थयो
- वारंवार पेशाब थयो
- किडनीमां पथरी
- मुत्रमार्गमां वारंवार इन्फेक्शन
- Urethral Stricture

विशेषता: ओपरेशन, कापण, अेडमीट थवानी मूत्रमार्गमां पडवानी जूर नथी. २० वर्षनो अनुभव

डॉ. सुनील पाटील क्हालेकर
क्हालेकर युरोलोजी सेंटर (आयुर्वेदिक मूत्रविकार उपचार केंद्र) मुंबई, पूना, औरंगाबाद, नाईट

मुंबई विडी: रविवार, १२ ज्ञान्युआरी २०२५
महिलांनो दर भीओ अने थयो रविवार

पूना विडी: सोमवार, १३ ज्ञान्युआरी २०२५
(समय: सयवे ६.००थी अघोरे ४.००)

स्थण: पालकर पोलिक्लिनिक, रानडे रोड, एएर (५)
95031 16222
94221 88788
www.readycureayurveda.com

नंददीप को-ऑप. हौसिंग सोसायटी लि.
नोंदणी क्र. : मुं/कव्यु-के-ई/एचएलसी/१(टी-नो)/१५८१९/२०१४-२०१५, दिनांक ०३-०६-२०१४

आणगांस कळविणयास आनंद होत आहे की,
मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित चांच्या सहकार्याने
आपल्या गृहनिर्माण संस्थेचा स्वयं पुनर्विकाराचा प्रकल्प पूर्ण झाला असून त्याचा

उद्घाटन सोहळा

शुक्रवार, दिनांक १० जानेवारी, २०२५ रोजी सकाळी ११.०० वा.
या शुभ मुहूर्तावर संस्थेच्या प्रांगणात करण्याचे योजिले आहे.

उद्घाटक
मा. आमदार श्री. प्रविणभाऊ दरेकर
गटनेते-महाराष्ट्र विधान परिषद (भाजपा)
अध्यक्ष - मुंबई जिल्हा बँक

मान्यवर उपस्थिती

मा. आमदार श्री. पराग अळवणी **मा. श्री. सिधार्थ टी. कांबळे**
विले पार्ल, विधानसभा क्षेत्र **उपाध्यक्ष - मुंबई जिल्हा बँक.**

सर्व माननीय संचालक, मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, मर्या.

या शुभप्रसंगी आपण सहपरिवार मित्र मंडळींसह उपस्थित राहून कार्यक्रमाची शोभा वाढवावी, अशी आणगांस संस्थेच्या वतीने नम्र विनंती.

निमंत्रक
श्रीमती भारती म. सोमपुरा **घनश्याम ज. सोमपुरा** **अजय ल. सोमपुरा**
अध्यक्षा **सचिव** **सचिनदार**

कार्यकारिणी सदस्य व सर्व सभासद

कार्यक्रमाचे स्थळ : प्लॉट नं.३७१, श्रध्दानंद रोड, विले पार्ल (पूर्व), मुंबई ४०० ०५७

SHOP A CURATED LINE UP

BRIDAL Ensemble

11 & 12 JANUARY

FOUR SEASONS WORLI

WEDDING. JEWELS. FASHION WEEK LABELS

11 AM - 10 PM **araazshows** **Free Entry & Valet**

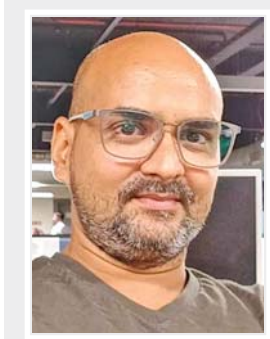
विश्व हिन्दी दिवस

क ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ, ट, ठ, ड, ढ, ण, त, थ, द, ध, न, प, फ, ब, भ, म, य, र, ल, व, श, ष, स, ह, क्ष, त्र, ज्ञ

प्रेमचंदने कहा था... जुबान के टुकड़े यानें ऊभीन के टुकड़े!

हिन्दी की मौजूदगी बढ़ी है, लेकिन...

रवि रावत

एक वक्त जब अंग्रेजियत हावी होने लगी, तो लगा कि अब हिन्दी पर खतरा है। हिन्दी का भविष्य बहुत लंबा नहीं है और जल्द ही यह विलुप्त भाषा की श्रेणी में आ जाएगी। फिर सोशल मीडिया की बाढ़ आई। बाढ़ अपने साथ सिर्फ तबाही ही नहीं लाती है, बल्कि जमीन को उपजाऊ बनाने वाली चीजें भी साथ लेकर आती हैं। यही हिन्दी के साथ भी हुआ। वक़्त एक हिन्दी ग्लोबल होने लगी। हिन्दी का बोलबाला हो गया। नए कहानीकार पैदा हो गए। इतने ऑनलाइन प्लेटफॉर्म आ गए कि उन लोगों को भी लिखने का मौका मिलने लगा, जिन्हें बड़ी पत्र-पत्रिकाएं नकार दिया करती थीं। पॉइंटकास्ट शुरू हुए, तो लोग अपनी भावनाएं कविता के जरिए पेश करने लगे। जिन बड़े साहित्यकारों को हम भूलने लगे थे, वे याद किए जाने लगे। उनकी रचनाएं ऑनलाइन प्लेटफॉर्म पर आने लगीं। सोशल मीडिया की ही देन ही जॉन एलिया अचानक युवाओं में मशहूर हो गए, वरना इससे पहले युवा उनका नाम भी नहीं जानते होंगे। सिर्फ हिन्दी कहना तो गलत होगा, भारत की हिंदुस्तानी जुबान है। ऐसे में, कहा जा सकता है कि हिंदुस्तानी जुबान एक बार भी उठ खड़ी हुई।

हर चीज के कुछ साइड इफेक्ट्स भी होते हैं। हिन्दी के साथ ही कुछ ऐसा ही हो रहा है। अगर हिन्दी का दायरा बढ़ा है, तो कुछ कमियां भी सामने आई हैं। लोगों को जब लिखने के टूल मिल गए, तो उनका इस्तेमाल भी अंधाधुंध होने लगा और लोग कुछ भी लिखने लगे। पत्र-पत्रिकाओं में रचनाएं छपने से पहले कई फिल्टर लगे होते हैं। उप संपादक होते हैं, संपादक होते हैं। कहानियों का चयन किया जाता है और अगर छपने लायक हुई, तो ही उन्हें प्रेस में भेजा जाता है। ऑनलाइन में कोई फिल्टर नहीं है। जैसी रचना आई, वैसी छप गई। इससे हो यह रहा है कि रचनाओं का खरपतवार भी आ गया है। पहले जिसे लुगदी साहित्य कहा जाता था और यदा-कदा ही बुक स्टॉल्स पर दिखता था, वह अब खूब दिखने दे रहा है। भाषाई स्तर भी गिरा है। ऑनलाइन लिखने वालों में ज्यादातर वे 'लेखक' हैं, जिन्हें पढ़ने में कोई दिलचस्पी नहीं है। यही वजह है कि उनका शब्द भंडार बेहद सीमित है।

हालांकि, इससे इतर बहुत अच्छा काम भी हो रहा है। अब भी अच्छी कहानियां, अच्छी कविताएं लिखी जा रही हैं। यह खुश होने वाली और उम्मीद बंधाने वाली बात ही है कि युवाओं तक बाबा नागार्जुन, प्रेमचंद, हरिश्चंकर परसाई, जयशंकर प्रसाद, कालीदास, भवानी प्रसाद मिश्र, महादेवी वर्मा और न जाने कितने ही बड़े साहित्यकार रील के माध्यम से ही सही, पहुंच तो रहे हैं। युवाओं को पता तो चल रहा है कि हिन्दी में कितना कुछ लिखा गया है। इससे नए लेखकों को प्रेरणा मिल रही है। बड़े शहरों में ओपन माइक जैसे प्रोग्राम इस बात का सबूत हैं कि हिन्दी पढ़ने और लिखने वालों की संख्या में इजाफा हुआ है। बस, यह ध्यान रखना होगा कि खरपतवार को किनारे करके हिन्दी की अच्छी फसल को बचाना है।

संजय थेल

प्रेमचंद हिवाणी ने छंद बने पर समान अधिकारथी लप्री शकता ने अमने लापो लोको वांयता. त्यारे अने आजेय प्रेमचंद हिन्दुस्तानी/उर्दू/हिन्दीमां सोथी वधारे छपाता-वंयता-लोकप्रिय शिष्ट लेभक हुता - छ ने रउशे.

प्रेमचंदनी रचनाओ भारत, पाकिस्तान अने बंगलादेशमां पण आजेय शाण-कोलेजमां लप्रावाय छे. बाध ध वे, आनु सन्मान तो भुद नोबेल विजेता रवीन्द्रनाथ टागोरने पण नथी मग्युं! जेके, आबो स्टार राउटर प्रेमचंद, लोकनिंदानी परवा कर्था विना बिन्दस स्टेज पर पोताना उदार विचारो कही शकतो.

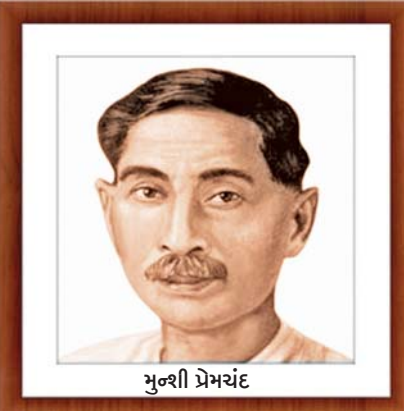
अक वार आर्थसमाज संस्थाओ 'आर्थसमाज' संमेलन राभेलुं, जेमां प्रेमचंद अध्यक्ष-वक्ता हुता. आर्थसमाज संस्थाओ देश अने हिन्दु धर्म माटे जे कांश सारुं क्युं तेना भूलौने प्रेमचंदे वभाषा कर्था, लेकिन, किंतु, परंतु, पण-प्रेमचंदे ओ वात पण वसीने कही के 'मात्र शुद्ध हिन्दीने ज 'आर्थसमाज'नु पद आपवानी वेवछामां उर्दूने जो अडार काडवामां - करवामां आवशे तो अे मोटी भूल उशे. उवे हिन्दी अने उर्दू अने आपणुी भाषाओ छे अने अे भेउ भाषा द्वारा समाजे के देशनां भीजा संघटनोअे देशमां नवा आधुनिक विचारो लोको सुधी पडोवाडया छे. मात्र विपि अने अमुक शब्द-समूहना थोडा भेदने बाद करीअे तो आम तो भेउ अे ज भाषा छे...'

अे समथे 'आर्थसमाज'ना युस्त लोको सामे उर्दू भाषानो महिमा गावो अेटवे वाधने वेजिटेरियन भावा विशे समजवावा जेनुं अघरुं काम! ओडिय-समां तो सोंपो पडी गयो. प्रेमचंदे ओ रुद्रियुस्त लोकोने प्रेमथी समजव्युं के लोकोने अेकमेकथी दूर करवा, उर्दू-हिन्दी वच्ये भेद जगाडवानुं पाप अंग्रेजोअे क्युं छे. (अे वधने पाकरा अंग्रेजो सत्ता जणववा माटे आनुं करता, जे आजे आपणुी राजकीय पाटीओ करे छे)

प्रेमचंदे दाभला दलील साथे स्पष्ट क्युं छे 'ये सारी क्शामात कीर्टे विविधम कोलेज की डे, जिंसने अेक ही जुबान या भाषा को दो रुप मान लिया! जिन हाथों ने देश की जुबान के दो टुकड़े कर दिने उसने हमारी कौमी इिंहगी के भी दो टुकड़े कर दिने!'

प्रेमचंदे अे भाषाणुमां अुनूनी विचारधारा उपर अेक पडी अेक इटका मारतां कहुं के जे लोको 'भेत' ने 'क्षेप', 'वरस' ने 'वर्ष', सूरज ने सूर्य के जमुनाने 'यमुना' ज कडेवानो हकीलो आग्रह करे छे अे मोटी भूल करे छे अने देशमां द्दर -तिराड पाडे छे.

मुन्शी प्रेमचंद आनुं बयुं भेभक भेधक कही शकता, कारणके अे अेकमात्र अेवा लेभक हुता, जेने हिन्दु-मुस्लिम भेउ कोम, हिन्दी-उर्दू भेउ भाषा पोतानो साथो लेभक मानतां. धर्मना मामलामां पण प्रेमचंद कडरताने श्राप गणता. अमणो लभेलुं:

मुन्शी प्रेमचंद

'अगर हमारा धर्म हमें यह सिखाता है कि छ-स्नानियत और हमदर्दी और भाइयारा ये सब सिर्फ अपने ही धर्मवालों के लिये है, वो सब पराये है और छ-स्नानियत रहने का कोश छ-क नहीं तो मैं वैसा 'धर्म' से अलग हूँगा.'

प्रेमचंद आनुं बयुं भेधक कही शकता, कारणके अे अरेभर अेक छमानदार लेभक अने छ-स्नान हुता. अेमनी नजर सरकारी अवरों-रिवाड पर के सरकारी महेरभानी पर के गवर्नमेन्ट ग्रान्ट पर नडोती इरती. लेभक तरिके कारमी गरीबीमां पण प्रेमचंद पर अेकेय दग लाय्यो नडोतो.

अेक तरक प्रेमचंद कडर हिंदुओने समजवाता तो भीछ बाजु पण धर्माध मुसलमानोने पण अेटवी ज हिम्मत देपाडोने संभणवातां:

'मेरे मुसलमान दोस्त मुआक (माक) इरमाथे, अगर मैं ये कहुं कि वह हिंदू लेभको से ज्यादा, भतावार (दोषी) हैं... संयुक्त प्रांत के 'डोमन लेंगेज' रीडरो को देगीये. उस में आप सहल (सहेली) डिस्म की उर्दू पायेगे. हिन्दी की अदबी (साहित्यिक) किताबोंमें भी अरबी और फारसी शब्द धड्डे से (सतत) लाये जाते है. अगर उर्दू साहित्य में फारसियत (फारसी भाषापणुं) की और ज्यादा जुकाव है. इस का सलभ (कारण) यही है कि मुसलमानोंने हिन्दी से कोश ताद्लुक नहीं रभा और ना रचना खाडते हैं. शाधद हिन्दी से थोडी वाकडियत (परिवितता) हांसिल करना भी वे शान के भिलाड समजते हैं! जो शर्म की बात है...'

पोताना धर्म के पोतानी भाषाने भीअनी भाषा करतां महान समजवारओ माटे लेभक प्रेमचंदे स्पष्टपणो कहेलुं के 'हिन्दी अेक संप्रदाय के धर्मनी भाषा नथी ज नथी...सौनी छे'

'भारतीय साहित्य परिषद'नी भेडकमां अेटवे ज प्रेमचंदे हिन्दी माटे 'हिन्दुस्तानी' भाषानो सुजाव आपेलो, जेमां हिन्दी-उर्दू भेउ भाषा होय अने विपि अेक ज होय - देवनागरी हिन्दी! आमां मात्र भाषानो ज वात नथी, समाजने अेकरंग करवानो आशय छे. भुद महत्ता गांधी पण 'हिन्दुस्तानी' भाषा-विपिना हिमायती हुता. पाछणथी १९७०-८०ना दायकमां आ ज वातने हिन्दी उर्दूना साहित्यकार अने डिम्बोना जणुीता लेभक, भी.आर.योपडानी 'महाभारत' सिरियलनां शुद्ध संस्कृतमय संवादो लभनार राडी मासूम रजाछे पण हिन्दुस्तानीने समर्थन आपेलुं के 'उर्दू भाषानो रचनाओ जो हिन्दीमां छपाशे तो ज उर्दू भाषा बयशे', जे वातनो कडर मुदलाओ अने अमुक साहित्यकरे विरोध करेवो, पण आभरे प्रेमचंदनी 'अेक भाषा-अेक विपि-अेक राष्' जेवी प्रिंस्टिकल राष्वादी भावनाने त्यारना कौमी संकुचित हिंदु-मुस्लिम नेताओना कुपयारो सामे टकराठने यूर यूर थरि गर्थ. पडी समाजमां धर्माधता अने सांघाडिकता वधी त्यारे प्रेमचंदे, 'भारतीय हिन्दी परिषद'नी स्थापना करी. अे उपरांत देशमां अेकतानां उद्वेशथी 'उंस' जेनुं साहित्यिक सामाजिक मेगेजिन शड क्युं जेने भूषण पोड भाठने पण यलाय्युं, जे हिन्दीना माध्यमथी देशनुं पडेलुं साहित्यिक मेगेजिन हुतुं! हिन्दी हिन्दुस्तानी 'उंस' मेगेजिननो मुजालेप हुतो: 'उम पहले हिन्दुस्तानी है, पीछे कुछ और...!'

बाध ध वे, आपणने वधाने हिन्दी दिवस मुबारक..

शोभित देसाई

...गजबनो याली रबो छे ने भारत देशनो समय! विश्व योगा दिवस पछी समग्र विश्व सम्मान धरी रह्युं छे आवती काले आधुनिकने विश्व हिन्दी दिवसनी उज वणुी रू पे...

भारतनी राष्ट्रभाषा हिन्दी जगतभरमां मान्यता प्राप्त करशे.

अने केवो ठडारो हिन्दी भाषानो! अमारामांथी केटला भधा रकुलमां प्रवेश परिचय कोविद अने साहित्य रत्ननी परीक्षा आपवा नियमित भणतारनी परीक्षाओनी जेम ज थनगनाट साथे शनि-रविमां जता. सुश्री महादेवी वर्मा -प्रेमचंद - सूर्यकांत त्रिपाठी निराला - 'रश्मिथी' नामना महाअद्भुत कर्णानाना सर्जक रामधारीसिंह दिनकर-जयशंकर प्रसाद-ज्योतिन्द्र देवना समकक्ष उरयकार हरिश्चंकर परसाई अने आची कांठ केटलीय पीछीओ अमार यडरे इरी रडी छे आ विश्व हिन्दी दिवस निमित्त...

अे पछी १९७४थी तो गजल लभता थया ने केटला भधा समर्थ हिंदी कवि-साहित्यकार साथे जववा मग्युं, सुंदर जववा मग्युं. सूर्यभानु गुप्त आची गरमागरम गोटा जेवी गजल संभणाने त्यारे मगजमां तीमां तमतमतां मरयां जेवी याटीओ बोले..

तमाम उन्न भले सुधी मौत मरते हैं
यही नदीमें उतरनेसे लोग उरते हैं
उरेक लम्हा कीसी हाडसे का अंदेश
दिलों के भीचसे अब रास्ते गुजरते हैं
शोर का तरङ्गमा है पामोशी
उस सदाकी कथा है पामोशी
दोप आवाजसे जवाती है
भैरु का ही गवा है पामोशी

उम सब भुद के कालि हैं, साहब!
तीन सौ दौ दंडा है पामोशी
थक के चौट आर्या सारी भाषाओं
लापतों का पता है पामोशी

वधाई हो भारतवासीओने विश्व हिन्दी दिवसनी!

ते वात त्यां सुधी पडोथी पछी तो के भाषाना भरपूर गर्वमां मद्रो-मत्त उर्दू कविओ शायरो पण मान्यता अने पैसा रणवाना आवेशमां उर्दू ओछी करी हिंदी वधारवा मांज्या.. महान सर्जक दुधंतकुमारथी मेराठने...

ये सारा जिस्म जुक कर भोज से दौडरा हुआ होगा
मै सजदे में नहीं था, आपकी धोषा हुआ होगा
यहां तो सिर्फ गुंगे और अडरे लोग बसते हैं
भुदा जाने यहां पर कीस तरह जलसा हुआ होगा

उरेक लम्हसे जोके गजल के आते हैं
अडेवी रात है, यलीओ! टडलके आते हैं

अजब हाव है, अडरे भडलके आ गये फिर
वो कड गये थे की कपडे भडलके आते हैं

- राहत इन्दोरी

ओर बाजार से क्या ले जाऊँ??
पडले भारीश का मजा ले जाऊँ...

रोज कहेता है उवा का जोका,
'आ! तुजे दूर उडा ले जाऊँ

आज फिर मुजसे कडा दरियाने
'क्या ठरदा है? भडा ले जाऊँ?!

जेभमें कुछ तो रहेगा 'अल्वी'
लाओ, तुम सबकी दुआ ले जाऊँ.

- मोहम्मद अल्वी

ठतना जोर से नाचे नकली बंदर
की धोषा भा गये भुद रामचंदर
अयोध्या में आ कर कुछ बंदर अलग छुटे गये
ओर उनमें अलग अलग मंत्रीपद बाटे गये.

- धनश्याम अगरवाल

उमोकेसी के ये परिणाम नजर आते हैं
योर पाटीमें भुलेआम नजर आते हैं
जो न तोला थे न माझा थे न रत्ती थे
वोही कुर्सी पे डिलोत्राम नजर आते हैं

- शैल यतुर्वेदी

शाम तक सुभल की नजरों से उतर जाते हैं
ठतने समजोते थे छुते हैं की मर जाते हैं

- वसीम अरेलवी

अने अेमांथ मारा अतिप्रिय वाचक! अछांदस कविताना सांप्रकाळना वेदव्यासनुं भिरुद आपी शकाय अेवा सुदामा पाडे 'धूमिल'नी कविताओने श्रेष्ठतानुं कीर्त भिरुद ज न आपी शकाय अेवी परमश्रेष्ठ छे. MRTP Act देभाडवा पूरतो सरकारे राभेलो पण आपी य अर्थव्यवस्था अेवी जउभेसलाड Protected भनावी देवामां आवेली के दंडो दाभल ज न थाय. पांय परिवारोने ज लीलाहाउरे... अने 'धूमिल' वीजणी वहावे छे, भधा पांयिथाओना लांयिथापणु पर.

अेक वो है जो रोटी भेलता है (भजूर)
दुसरा वो है जो रोटी पकता है (मध्यम नोकरियात)
तीसरा वो है जो रोटी से भेलता है (पांयिथाओ)
ये तीसरा आदमी कौन है, मेरे देशकी संसद मौन है...

ज्यारे समय मणे त्यारे नहीं, अत्यारे ज तरत ज 'धूमिल'नी 'संसद से सडक तक' मेणवीने वांथी जजो. शुद्ध कविता अने पद्य सतर्कता कोने कहेवाय अेनुं केवणज्ञान थरि जशे...

आदिगाणथी लठने तुलसीदास अने कबीरना काण सुधी देवावेला दौडाने अणुीशुद्ध उर्दू अद्भुतयोगना श्री नीदा झालवी उवाच केटली लवयिकताथी समकालीन हिन्दीमां भूके छे, २१मी सदीना मानवजवना व्यथा-विदास व्यक्त करतो...

पूजा सभकी अेक है, अलग अलग हर रीत
मस्जिद जाये मौलवी, कोयल छे गीत
मै रोया परदेसमें, लगीया मा का प्यार
दुःखने दुःखसे भात की, बिन थिड़ी बिन तार
बरया बोला देभकर मस्जिद आलीशान
'अदवाह! तेरे अेक को ठतना बडा मकान!'

आ लभती वेणाने ८मी जन्नुआरीअे सांजे अद्भुत वडील सन्मित्र शरद जोशीनो राजव गांधीनी टेकडी उडाडतो लेभ के भारतीय पतिओकी हिलने डूलने की आजादी आसनसोल नामनो लेभ, हरिश्चंकर परसांठनो हास्यलेभ 'समय पर न मिलनेवाले',

आसकरन अटलना यूकूलाओ ने बीजुं वणुं बयुं स्मरणसंदुकमां जभकारा/ लभकारा लठ रह्युं छे... पण अे भधामां भुदु रावीअे तो आज रातना बार वाग्या पछी योवीस कलाकनो जे शुभकाल छे अे यूकी जवाय. माटे अत्यारे तो उर्दूना आदिशाधर (नरसिंह महेता जेवा) नजीर अडभराभादनी अप्रतिम कुचप्रेम दर्शावती अने गजलना ज छंदमां रयावेली अेक लव्य कवितानो विभास पडरीने पूरा योवीस कलाक महालीअे!!!

यारो, सुनो दधिके लुटेयाका बालपन
ओ मधुपुरी नगर के बसैयाका बालपन
मोहन सरण नृत्य करैयाका बालपन
बनबन के ग्वाल गौँवं चरैयाका बालपन
ऐसा या बांसुरी के बजैयाका बालपन
क्या क्या कहूं मैं कृष्ण कन्हैयाका बालपन

उनको तो बालपनसे न था काम कुछ जरा
संसार की जो रीत थी उसको रखा वजा
मालिक थे वोह तो आपी उन्हें बालपनसे क्या?
वाँ बालपन खवानी बुढापा सब एक था - ऐसा था...

पाटी पकड के चलने लगे जब मदनगोपाल
धरती तमाम हो गई एक आनमें निहाल
वासुकि चरन छुअनको चले छोडके पाताल
आकास पर भी धूम मची देख उनकी चाल - ऐसा था...

करने लगे ये धूम तो गिरधारी नंदलाल
इक आप और दूसरे साथ उनके ग्वाल बाल
माखन दहीं चूराने लगे सबके देखभाल
दी अपनी दूध चोरीकी घर-घरमें घूम डाल... ऐसा था...

गर चोरी करते आ गई ग्वालिन कोई वहाँ
ओ उसने आ पकड लिया तो बोले उससे वाँ
मैं तो तेरे दही की उडाता था मक्खियाँ
खाता नहीं मैं उसको निकाले था चींटियाँ.

ईक रोज मुँह मे कान्हने माखन छिपा लिया
पूछा जसोदाने तो वहा मुँह बना दिया
मुँह खोल तीन लोकका आलम दिखा दिया
इक आनमें दिखा दिया और फिर भुला दिया

सब मिलके यारो कृष्णपुरारीकी बोलो जें
गोविंदकुंज छेलबिहारीकी बोलो जें
दधिकोर, गोपीनाथ, बिहारीकी बोलो जें
तुम भी 'नजीर' कृष्णपुरारीकी बोलो जें

વિશ્વ હિન્દી દિવસ

ક

ખ, ગ, ઘ, ઙ, ચ, છ, જ, ઝ, ઞ,
ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ, ત, થ, દ, ધ, ન,
પ, ફ, બ, ભ, મ, ય, ર, લ, વ,
શ, ષ, સ, હ, ક્ષ, ત્ર, જ્ઞ

લો, હવે તો હિન્દી ભાષા દક્ષિણમાં પણ ગમવા લાગી છે!

કૌશિક મહેતા

પંદરેક વર્ષ પહેલાં રાજકોટના કેટલાક ગુજરાતી પત્રકારો દક્ષિણના પ્રવાસે હતા. એકમોટી કંપની દ્વારા કેટલાક આયોજન હતાં. ત્યારે ત્યાં જાણીતી હોટેલમાં ઉતારો હતો અને અમારી સાથેના એક પત્રકારને અંગ્રેજી આવડતું નહોતું. એમને રૂમનું એસી વધુ પડતું લાગ્યું અને રિમોટ પણ કામ કરતું નહોતું. એમણે રિસેપ્શનમાં ફોન લગાડ્યો અને હિન્દીમાં વાત કરી તો સામેથી કોઈ રિસ્પોન્સ ના મળ્યો. પત્રકાર મૂંઝાયા. મને બોલાવ્યો

બાદમાં અમે અંગ્રેજીમાં વાત કરી ત્યારે ખાત બની.

એક જમાનો હતો, જ્યારે દક્ષિણમાં હિન્દી બોલવા સામે અને બોલનારા સામે સખત નફરત હતી ત્યાંના લોકોને... જોકે, આજે માહોલ બદલાયો છે. આજે તામિલનાડુ કે આંધ્ર કે પછી કર્ણાટકમાં જશ્યો તો હિન્દીમાં વાત કરનાર કોઈને કોઈ મળી જશે. હવે ટેકસીવાળા કે પછી રિક્ષાવાળા ભાંગ્યું તુટ્યું હિન્દી બોલે છે. છેલ્લાં દોઢ બે દસકામાં આ બદલાવ આવ્યો છે. એનું કારણ કોઈ સરકાર કે હિન્દીપ્રેમીઓ નથી, પણ ટુરિઝમ છે - સાહિત્ય છે ને સિનેમા છે.

હિન્દીને રાષ્ટ્ર ભાષા માનનારા ઘણા છે, પણ એને માત્ર સરકારી ભાષાનો જ દરજ્જો અત્યાર સુધી મળ્યો છે. એની સાથે અંગ્રેજીને આવો જ દરજ્જો આપવો પડ્યો છે.

અલબત્ત, રાજ્યોને એમના કામકાજની ભાષા સ્થાનિક રાખવાનો અધિકાર બદલાયો છે. હા, આજે ય જો હિન્દી ભાષાને રાષ્ટ્રીય ભાષા બનાવવાની વાત આવે તો તામિલનાડુમાં વિરોધ શરૂ થઈ જાય છે. એની શરૂઆત ૧૯૩૮માં થઈ હતી. ત્યારે રાજગોપાલાચારીની સરકાર હતી અને મદ્રાસમાં શાળાઓમાં હિન્દી ભાષા શરૂ કરવાનો નિર્ણય થયો પછી હિંસક આંદોલન ફાટી નીકળ્યું. સરકારે નિર્ણય પાછો ખેંચ્યો પડ્યો અને સરકાર પણ પડી ભાંગી. રાજીવ ગાંધીએ નવોદય શાળા શરૂ કરેલી એમાં હિન્દી ભાષા રાખવાનું નક્કી થયું ત્યારેય એનો વિરોધ થયો અને આજ સુધી તામિલનાડુમાં કોઈ નવોદય વિદ્યાલય સ્થપાઈ નથી. હજુ બે વર્ષ પહેલાં જ અમિત શાહે મધ્ય પ્રદેશમાં ઈજનેરી અભ્યાસક્રમ હિન્દીમાં શરૂ કરવાની વાત કરી તો તામિલનાડુનાં મુખ્યમંત્રી સ્ટાલિને જબરો વિરોધ કર્યો અને વડા પ્રધાન - રાષ્ટ્રપતિને પત્ર લખી બંધારણનાં ભાષાના અધિકારની દુહાઈ દીધી.

જોકે, હિન્દી ભાષાનો તામિલનાડુમાં જેટલો વિરોધ થાય છે એટલો

અન્ય દક્ષિણી રાજ્યમાં થતો નથી. ડીએમકે પહેલીવાર સત્તામાં આવી એ હિન્દી વિરોધી આંદોલનના આધારે આવી હતી એટલે એ વિરોધ કરે એ સ્વાભાવિક છે અને દક્ષિણના લોકો પોતાની ભાષા અને સંસ્કૃતિ પ્રત્યે અનુરાગ રાખે છે એટલે એ હિન્દી ભાષાનો વિરોધ કરે છે, પણ હવે પરિસ્થિતિ બદલાઈ છે.

ગાંધીજીએ ૧૯૧૮માં હિન્દી પ્રચાર સભા સ્થાપી હતી એ આજે ય દક્ષિણમાં કામ કરે છે. પહેલાં હિન્દી ભાષી લોકો દક્ષિણના પ્રવાસે જતા તો એમના માટે ભાષાની સમસ્યા થતી, પણ હવે એટલી થતી નથી. પ્રવાસના વિકાસ સાથે દક્ષિણમાં હિન્દીનો ખોલકો વિરોધ ઓછો થયો છે. અને એ દિશામાં સૌથી મોટું કામ કર્યું છે સિનેમાએ.

હિન્દી સિનેમા અને દક્ષિણની ફિલ્મો વચ્ચે નાતો મજબૂત બની રહ્યો છે. એક સમયે જીતેન્દ્ર દક્ષિણના દિગ્દર્શકો સાથે બહુ કામ કરતા. મહિનામાં ૨૦-૨૫ ફિલ્મો એ ત્યાં જ વ્યસ્ત રહેતો. આજે તો દક્ષિણનાં હીરો હિન્દીમાં લોકપ્રિય થઈ રહ્યા છે. પ્રભાસથી માંડી અલ્લુ અર્જુનનાં દાખલા આપણી સામે છે. દક્ષિણની અભિનેત્રીઓએ હિન્દી ફિલ્મોમાં સફળતા મેળવી છે. સૌથી મહત્વની વાત એ કે હવે દક્ષિણમાં હિન્દી ફિલ્મો વિષે વાત થાય છે, જોવાય પણ છે. થિયેટરમાં એટલી નહિ, પણ યુટ્યુબ કે પછી ઓટીટી પર. અને હિન્દી ફિલ્મો ત્યાં ડબ થતી નથી, જ્યારે દક્ષિણની ફિલ્મો હિન્દીમાં ડબ થાય છે અને બહુ જોવાય છે ટીવી ચેનલથી માંડી સિનેમા થિયેટરો સુધી.

આમ હિન્દી અને દક્ષિણના ભેદભાવ ઓછા થઈ રહ્યા છે. અને પાન ઇન્ડિયા ફિલ્મોનો યુગ શરૂ થઈ રહ્યો છે. દક્ષિણનાં ફિલ્મ કલાકારો હિન્દી સારું બોલી રહ્યા છે. વચ્ચે સુદીપ કિચ્ચા અને અજય દેવગન વચ્ચે હિન્દી ફિલ્મોના મુદ્દે વિવાદ જરૂર થયો હતો. હા, કામકાજની વાત આવે છે તો દક્ષિણનાં લોકો હિન્દી ભાષી રાજ્યોમાં કામ કરતા હોય તો પણ અંગ્રેજીમાં વાત કરે છે.

જોકે, એ ચિત્ર પણ બદલાશે. મજાની વાત એ પણ છે કે, દક્ષિણ કોરિયાની 'બુસાન યુનિવર્સિટી'એ હિન્દી અને ભારતીય ભાષાના અભ્યાસક્રમો બંધ કર્યાં તો ત્યાં ભારતીય વિદ્યાર્થીઓએ આંદોલન કર્યું હતું. પૂર્વોત્તરનાં રાજ્યમાં હિન્દી ઓછી બોલાય છે. કાયદા કાનૂનથી કોઈ ભાષા રાષ્ટ્રીય નથી બનતી પણ એ માટે તો બિઝનેસ કે કળા સાહિત્ય જ કામ આવે છે.

આ બધા વચ્ચે હિન્દી ભાષા બોલનારા પણ વધી રહ્યા છે. ૨૦૦૧માં ૪૧.૭ ટકા લોકો હિન્દી બોલતા હતા અને ૨૦૧૧ની વસતિ ગણતરી મુજબ ૪૩.૬ ટકા લોકો હિન્દી બોલતા થયા છે. એ પછી વસતિ ગણતરી થઈ નથી, થશે તો આ આંકડો જરૂર વધી જશે એ નક્કી.

અનિલ જોશી

૧૯૭૦માં હું મુંબઈ આવ્યો. છેલ્લાં ૫૫ વર્ષથી હું મુંબઈમાં રહું છું. આ વર્ષો દરમિયાન મારી બેસણી- ઊઠણી હિન્દી અને ઉર્દૂ ભાષાના સાહિત્યકારો અને કવિઓ સાથે વિશેષ રહી છે. આનું પરિણામ એ આવ્યું કે મારે મોટા ભાગનો સંવાદ હિન્દી ભાષામાં જ કરવો પડ્યો. ક્યારેક હરીન્દ્ર અને સુરેશ દલાલ કે સિતાંશુ મળી જાય ત્યારે મને ભાન થતું કે 'અરે, હું તો ગુજરાતી કવિ છું - લેખક છું...!'

વિખ્યાત શાયર સૂર્યભાનુ ગુપ્ત તો લગભગ દરરોજ સાંજે જોબ ઉપરથી છૂટીને મારી નાનકડી ભાષાખલાની ખોલીમાં આવતા અને કલાકો સુધી અમારો હિન્દીમાં સંવાદ થતો. એ પછી હિંદીભાષાના વિખ્યાત વ્યંગકાર શરદ જોશી તો મારા ખારના નિવાસસ્થાને પાડોશી બન્યા એટલે એમનો આવરોજાવરો મારે ઘેર દરરોજ રહેતો. 'યહ જો હે જિંદગી' સિરિયલનો દરેક એપિસોડ ઘેર આવીને સંભળાવતા હતા. શરદ જોશીનો વ્યંગ એટલો ધારદાર હતો કે એકવાર 'ચિત્રલેખા'ના તંત્રી હરકિસન મહેતાએ મને ફોન કરીને કહ્યું હતું કે 'આપણે શરદ જોશીની કોલમ 'ચિત્રલેખા'માં શરૂ કરવી છે. તમે ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો...' એવું બહુ નક્કી થયું, પણ કોઈ કારણસર શરદ જોશી લખી શક્યા નહીં..

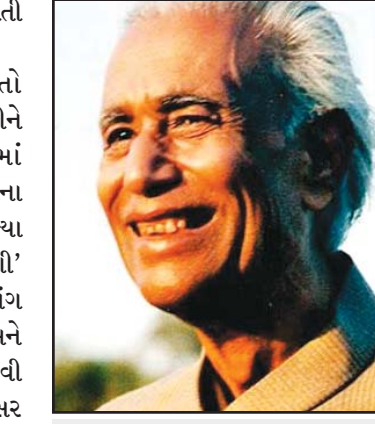
આ બધા સત્સંગને કારણે હું મારા ઘરમાં પણ હિન્દીમાં સંવાદ કરવા લાગ્યો. એ પછી ખાર ઉપનગરમાં નિદા ફાઝલી રહેવા આવ્યો. લગભગ દરરોજ મુલાકાત થતી રહી, પણ ખાસ કરીને 'ધર્મયુગ'ના તંત્રી ધર્મવીર ભારતી સાથે પારિવારિક સંબંધ રચાયો. એમણે 'ધર્મયુગ'ના દિવાળી અંકો માટે મારી પાસે લેખો લખાવ્યા - મારી કવિતાઓ પણ અનુવાદ કરીને 'ધર્મયુગ'માં પ્રસિદ્ધ કરી. મારો વિક-એન્ડ ધર્મવીર ભારતીને ઘેર બાંદ્રા 'સાહિત્ય સહવાસ'માં જ જતો. 'નવભારત ટાઇમ્સ'ના તંત્રી અને અત્યારે 'ભવન'ના હિન્દી સામયિક 'નવનીત'ના સંપાદક વિશ્વનાથ સચ્ચદેવ તો મને ગુજરાતી કવિ માનતા જ નથી. વિશ્વનાથે મારી અનેક કવિતાઓ અને લેખ 'નવનીત'માં પ્રસિદ્ધ કર્યાં.

મુંબઈમાં ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમીમાં વાઇસ ચેરમેન તરીકે શિવસેનાએ મારી નિમણૂક કરી, પણ બાળાસાહેબના એક વિધાનના વિરોધમાં મેં રાજીનામું આપ્યું ત્યારે બાળાસાહેબે મને પૂછ્યું: 'તેં શું કામ રાજીનામું આપ્યું?' મેં તરત કીધું કે 'હું સરકારી પદનો કવિ નથી, પણ તુકારામના પદનો કવિ છું' આ સાંભળી બાળાસાહેબે મને વાંસામાં ધબ્બો મારતાં કહ્યું હતું: 'તું મલા ગુજરાતી કવિ દિસત નાહી.'

આટલી પૂર્વભૂમિકા આપ્યા પછી મારે ધર્મવીર ભારતી અવસાન પામ્યા એ પ્રસંગ 'હિન્દી દિવસ' નિમિત્તે ખાસ લખવો છે તે અહીં પ્રસ્તુત કરું છું...

સર્વભાષા સરસ્વતી વાંદરાના સાહિત્ય સહવાસમાં 'ધર્મયુગ'ના તંત્રી ધર્મવીર ભારતીને ઘેર અનેક કાવ્યમય સાંજોનો આનંદ મારી સ્મૃતિમાં છલકાય છે. એ કાવ્યગોષ્ઠીમાં વીપી સિંહ વડા પ્રધાન બન્યા પછી પણ ચોરીછૂપીથી આવીને કવિતા સંભળાવતા હતા. અટલ બિહારી બાજપાઈ પણ હોંશે હોંશે સરપ્રાઈઝ એન્ટ્રી મારીને કવિતાઓ સંભળાવતા હતા. એક વાર અટલજીએ બહુ સરસ કિસ્સો સંભળાવ્યો હતો. અટલજી એક વાર કવિ નિરંજ સાથે એક કવિસમેલનમાં જવા બસમાં નીકળ્યા મુસાફરી બહુ લાંબી હતી. રસ્તામાં બસ ખોટકાઈ ગઈ. બંને કવિને ધિંતા થવા

હિન્દી સાહિત્યકારો... અલપ-ઝલપથી આત્મીયતા સુધી!

ધર્મવીર ભારતી

અટલ બિહારી બાજપાઈ અત્યંત સંવેદનશીલ કવિ છે. ઉત્તમ મનુષ્ય જ સારી કવિતા લખી શકે છે.

મને ધર્મવીર ભારતી યાદ આવી ગયા છે. ગોંડલમાં જેમ મકરંદનું ઘર હતું એમ મુંબઈમાં મારા માટે ધર્મવીર ભારતીનું ઘર હતું જ્યાં હું કારણ વિના જઈ શકતો હતો. ભારતીજી પોતે વર્ષો સુધી 'ધર્મયુગ'ના તંત્રી રહ્યા છતાં તંત્રીપદનો કોઈ ભાર એમનામાં નહોતો ધર્મવીર ભારતીમાં સેન્સ ઓફ હ્યુમર ખૂબ હતી. ભારતીજીએ ખુદ પોતાના મૃત્યુ વિષે શ્રદ્ધાંજલિ લખી હતી તે ખાસ વાંચવા જેવી છે.

ભારતીજીએ કલ્પના કરી હતી કે હું મૃત્યુ પામીશ ત્યારે લોકો કેવો પ્રતિભાવ આપશે?

'જે છાપાઓમાં તે લખ્યા કરતો હતો એના તંત્રીઓ હાશકારો અનુભવશે 'હવે એના લેખ છાપવા અને પુસ્તકાર મોકલવાની કડાકૂટ ગઈ', કોઈ માસિકના સંપાદકે રજિસ્ટરમાં જોઈ લીધું કે એના નામે કોઈ લવાજમ બાકી તો નથી ને? જે મિત્રો પુસ્તકો ઉધાર લઈ ગયા હતા એ બધાએ મારાં પુસ્તકો પોતાની બુકશેલ્ડમાં ગોઠવી દીધાં શોકસભાઓ ભરાઈ, શોકસભામાં ઉપસ્થિત બધા મિત્રોએ એ વાતનું ખાસ ધ્યાન રાખ્યું કે પોતાનું નામ અને કોટો અખબારી અહેવાલમાં છૂટી તો નથી ગયા ને? લેખકો શોકસભામાં અંદરોઅંદર એકબીજાને પૂછતાં હશે 'છાપામાં ભારતીજીની ખાલી પોલી કોલમની જગ્યાએ બીજો કોણ આવશે?' ધર્મવીર ભારતી ખરા અર્થમાં એક સ-જીવ સર્જક હતા. શ્રદ્ધાંજલિ અને

લાગી કે ટાઈમસર પહોંચ્યું કે કેમ? છેવટે બસ ચાલી અને મોડી રાતે પહોંચી ગયા. હોલ ઉપર ગયા તો ખબર પડી કે કવિસમેલન પૂરું થઈ ગયું છે. સ્ટેજ અને ખુરશીઓ ખાલી હતી. બંને કવિમિત્રો મૂંઝાયા કે અર્ધી રાતે જવું ક્યાં? એ બંને એ શહેરના ચોકમાં ગયા તો સદ્ભાવ્યે કાર્યક્રમના આયોજક એક હોટેલમાં નાસ્તો કરતા હતા. બંને કવિને નિરાંત થઈ. આયોજકે એમને જમાડ્યા અને પોતાના ઘેર રાતવાસો કરવા લઈ ગયા પછી અટલજી કહે: 'હવે આની પાસે પુસ્તકાર કેમ માગવો? અમારી કવિતા લીલા તોરણેથી પાછી ફરી.'

શોકસભાઓની પોકળતાની મજાક ઉડાવતા હતા. 'જીવતા જાણ્યા નહિ ને મૂઆ બાળ્યા નહિ' એવો આ બધો ખેલ છે.

મને તારીખ બાર સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૭નો દિવસ બરાબર યાદ છે. વહેલી સવારે શાયર મિત્ર સૂર્યભાનુ ગુપ્તનો ટેલિફોન આવ્યો: 'ભારતીજી અબ નહિ રહે' એ શણે તો હું લગભગ ભાંગી પડ્યો, પણ બીજી જ શણે હું પડેરેલ લૂગડે સાહિત્ય સહવાસમાં પહોંચી ગયો. હજી એકાદ મહિના પહેલાં જ ધર્મવીર ભારતીએ મને કહ્યું હતું કે 'અનિલ, વરસાદ ઓછો થાય ત્યારે આપણે ટંકારા જરૂર જવું છે. તું મને એકવાર ટંકારા લઈ જા.'

ધર્મવીર ભારતી આર્યસમાજમાં શ્રદ્ધા રાખતા હતા એટલે દયાનંદ સરસ્વતીના જન્મસ્થાન ટંકારા જવાની એમની અદમ્ય ઇચ્છા હતી. એ વર્ષના જુલાઈ મહિનામાં મારે જાવેદ અખ્તર અને સૂર્યભાનુ ગુપ્ત સાથે રાજકોટ જવાનું થયું એ વખતે ધર્મવીર ભારતી પણ સાથે આવવાના હતા, પણ એમની તબિયત સારી નહોતી એટલે એમણે ટંકારા યાત્રા મોકૂફ રાખી. જુહુથી સાહિત્ય સહવાસ જતાં રસ્તામાં મને આવા અનેક વિચારો આવી ગયા. બાંદરાના એમના નિવાસસ્થાને પહોંચ્યો ત્યારે વાતાવરણ એકદમ ગમગીન હતું. સૂર્યભાનુ ગુપ્ત પણ આવી પહોંચ્યો. ભારતીજીનો નશ્વર દેહ જમીન ઉપર હતો. ધર્મવીર ભારતી ઊંઘમાં જ મૃત્યુ પામ્યા હતા. આ વિષે ધર્મવીર ભારતીએ વર્ષો પહેલાં લખ્યું હતું: 'રાત્રે એ સૂતો પછી એ ઊઠ્યો જ નહીં... દાકતરોએ કહ્યું એને 'અનબેલેન્સો ફેનીટિકો કાઈલીટ'ની બીમારી છે. આ બીમારી અતિ આધુનિક છે. આનાથી સહુથી પહેલાં અમેરિકાના એક લોકપ્રિય નવલકથાકારને અને બલ્ગેરિયાની એક સામ્યવાદી વૃદ્ધાના પોપટને લાગુ પડી હતી. એ દિવસથી બધા જ સારા લેખકો-કવિઓ આ બીમારીથી મરવાનું પસંદ કરે છે.'

વર્ષો પહેલાં ભારતીજીએ જે લખ્યું હતું એવી રીતે જ એમણે વિદાય લીધી. ધર્મવીર ભારતી પોતાના સમયથી બહુ આગળ જીવતા હતા. તમે ભારતીજીના આ શબ્દો વાંચો:

એક વાર એ ખુશ હતો ત્યારે જ મેં પૂછ્યું: 'અરે ભાઈ, સમયથી આગળ ભાગવાનું પાગલપન શું કામ તું કરે છે?' તો એણે હસીને મને જવાબ આપ્યો: 'જો હું સમયથી જ બંધાઉં, યુગથી જ બંધાઉં તો હું કાંઠા ઘડિયાળ હોત, બેરોમીટર હોત, પણ માણસ શું કામ હોત ? હું ઇન્સાન છું.'

આ શબ્દો ધર્મવીર ભારતીના છે. ભારતીજીની અંતિમ યાત્રાનું એ દૃશ્ય હું ભૂલી શકતો નથી. એમના નશ્વર દેહને ઊંચકીને શબવાહિની સુધી લઈ ગયા. સૂર્યભાનુ અને મારા હાથમાં સળગતી દોણી હતી.... સ્મશાનગૃહમાં એમની દીકરીના હાથે અગ્નિસંસ્કાર અપાયો ત્યારે હાજર રહેલા સ્વજનોમાં સૂર્યભાનુ, અમિતાભ બચ્ચન, અભિષેક, કમલેશ્વર અને સત્યદેવ દુબેના મોઢામાંથી એક જ વાક્ય નીકળ્યું: 'ઇમાનદારીનો એક યુગ સમાપ્ત થઈ ગયો કવિતા રોજ ઇતિહાસોંની સામૂહિક ગતિ સહસા ઝૂટી પડે જાને પર ક્યા જાને સચ્ચાઈ ટૂટે હુણે પહિયોંકા આશ્રય લે ('ધર્મવીર ભારતી')

એ ખરા અર્થમાં એક સ-જીવ સર્જક હતા. શ્રદ્ધાંજલિ અને શોકસભાઓની પોકળતાની મજાક ઉડાવતા હતા. 'જીવતા જાણ્યા નહિ ને મૂઆ બાળ્યા નહિ' એવો આ બધો ખેલ છે.

विश्व हिन्दी दिवस

क ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ, ट, ठ, ड, ढ, ण, त, थ, द, ध, न, प, फ, ब, भ, म, य, र, ल, व, श, ष, स, ह, क्ष, त्र, ज्ञ

हिन्दी कॉमेन्ट्रीची साउथनां

राज्योमां भाषा प्रत्येनी कडपाश घटी छे...

क्रिकेटनी रमत देशना भूछे भूछे लोकप्रिय बनी गઈ अंभो राज्य भाषानी कॉमेन्ट्रीनो मोटो झणो रह्यो छे.

हेमा शास्त्री

यह क्रिकेट की हत्या है। १९६०ना दायकामां 'ऑल इन्डिया रेडियो' पर ज्यारे सुशील दोशीके क्रिकेट कॉमेन्ट्री करवानो प्रारंभ क्यो त्यारे रमत अने भाषाने याहनारा लोकोके हिन्दी कॉमेन्ट्री सांभणी अक्याईने कहुं हुतुं के 'आ तो क्रिकेटनी हुत्या छे.'

हिन्दी कॉमेन्ट्रीनो प्रारंभ १९६०ना दायकामां 'ऑल इन्डिया रेडियो' द्वारा थयो. १९६०, १९७० अने १९८०ना दायकामां रेडियो पछी टेलिविजन (त्यारे 'दूरदर्शन' तरीके ओणभातुं) पर स्पोर्ट्सना कवरेजनी गुणवत्ता ठीची हुती. हिन्दी कॉमेन्ट्रीमां रवि यतुर्वेदी, सुशील दोशी अने जसदेव सिंहनां नाम बेर बेर स्पोर्ट्समेन जेटला ज लोकप्रिय हुता. हिन्दी कॉमेन्ट्रीनी शइआत थई त्यारे अंग्रेजिनो अहंमू राभनारा अने हिन्दीमां अति शुद्धतानो आग्रह राभनारा लोकोके अनी टीका करी हांसी उठावी अने तुच्छ पण गणी हुती.

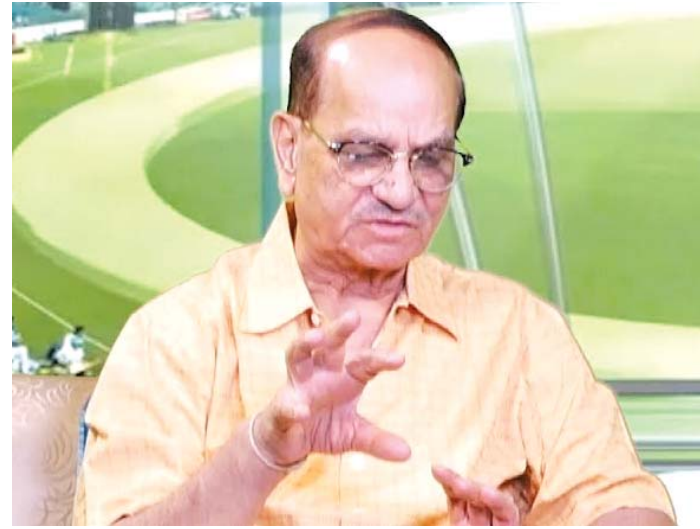
अने लईने सुशील दोशीनी हलील सांभणी-समज्ज अंनुं महत्त्व स्वीकारवा जेवी छे. क्रिकेट कॉमेन्ट्रीमां अंग्रेजिनूं प्रभुत्व हुतुं अने जे भाषामां कॉमेन्ट्री थई शके अवा वातावरणमां हिन्दी कॉमेन्ट्री शइ थई अने जेतजोतामां जबरदस्त डेलाई गई. यतुर्वेदी साहेबे बहु सरस वात करी छे के 'हिन्दी कॉमेन्ट्रीके अने बे बहु मोटां काम क्यो. क्रिकेटनी रमतने अवी जज्याअे पहोवाडी क्यो अने पहोवाडी शकशे अवी कल्पना पण कीर नहोतुं करी शकतुं, भेतरमां काम करता भेडूतो, गामडामां रडेता सामान्य जन, अन्य डेकाणे काम करता मजूरोमां अने रसोडामां काम करती महिलाओ, दरेक वर्गने क्रिकेटमां भबर पडवा लागी अने रस विकस्यो. भीज्ज महत्त्वनी वात अने छे के जेमे हिन्दी कॉमेन्ट्रीके अने बेवने दक्षिणनां राज्योमां पण पहोवाडी अमे हिन्दी भाषा पण साउथना रडेवासीओ सांभणता थया. मने याहकोना जे पत्रो आवता हुता अंभो साउथना लोको पण हुता. अने श्रोताओ लभता के तमारी कॉमेन्ट्री सांभणी रमत अंजोय करी शकय छे. हा, 'उनहत्त' अटले सिकस्टी नाईन जेवी वात समजाती नथी. आम हिन्दी कॉमेन्ट्रीनी लोकप्रियताने कारणे साउथमां हिन्दी माटेना आकाशमां घटाडो थयो. आ गर्व लेवा जेवी वात छे.'

आ सदीनां २५ वर्षमां आपणने नानां नानां गामडामांथी टोप कलास क्रिकेट रमण छे अंभो हिन्दी कॉमेन्ट्रीनुं पण योगदान छे अ स्वीकारवुं जोरुंअे. हिन्दी कॉमेन्ट्रीना प्रारंभना दिवसो कपरा हुता. अने विशे यतुर्वेदीक कहे छे: 'हिन्दी भाषाना आग्रही लोको कहेता के हिन्दीमां जे कॉमेन्ट्री करवी होय तो पूणपण हिन्दीमां जे करी. अंभो अंग्रेजनी भेणसेण न करी. स्क्वेर - लेगने वर्गाकार पैर कहेवानुं, सिली मिड ओनने मूख मिड तरीके संभोधवानुं अने झरिन लेगने चिकनी टांगे तरीके ओणभववानुं अवी वात करता. आवुं तो कराय ज नई. 'अलभत, अंभो भाषाना आग्रह करता टीभण वृत्ति के पछी प्रयासने उतारी पाडवानी कोशिश वधु देभाय छे अने आवी रज्जुआत हास्यास्पद करतां घृष्टास्पद वधु लागे.

सुशील दोशीके आवी लवी टीकानो मार सहन क्यो, घवाया नई. अंभो तोड काब्यो के क्रिकेटनी शब्दावली अकबंध राभी बाकीनो हिस्सो जेटलो सरण हिन्दी भाषामां करी शकय अटेलो क्यो. क्रिकेटमेओनो आ रज्जुआत भेडड पसंद पडी अने आज्जे २०२४मां परिस्थिति अवी छे के हिन्दी समालोचन की टीआरपी अंग्रेज कॉमेन्ट्री करतां वधारे छे. अके ईन्टरव्यूमां नमूनो पेश करतां अंभो जणवधुं हुतुं के 'नानपणथी ज क्रिकेट रमवानो शोभ होवाथी भेटसमेन अने भोलरनी भासियतो जणतो हुतो अटले ज्यारे भेटसमेन स्क्वेर कटथी आउन्डरी इटकारे त्यारे कॉमेन्ट्री आवी रीते सांभणवा मणती के 'शॉट पिच गेंद

सुशील दोशी

रवि यतुर्वेदी

जसदेव सिंह

थी, ऑफ स्टंप के बाहर बैकफुट पर गए, स्ट्रोक के लिए जगह बनाकर बहुत खूबसूरती के साथ स्क्वायर कट कर दिया और गेंद पार हो गई सीमा रेखा के पार चार रन के लिए.' हिन्दी तेम ज अंग्रेजिनो केवो सुंदर तालमेल थोवा भयो छे अही!

आ ज रीते, जसदेव सिंह पण हिन्दी कॉमेन्ट्रीमां मोटुं माथुं हुतुं. अलभत, अ प्रभुत्वपणो क्रिकेट कॉमेन्टेटर नहोता. क्रिकेट कॉमेन्ट्री अंभो करी छे, पण लोकी तेमज अन्य भेलमां अंभोनुं योगदान विशाण रहुं छे. अंभो कार्यक्षेत्रनुं इलक भूभ ज विशाण हुतुं. कारकिर्दी दरमिधान घण्णा ओलिम्पिक रमतोत्सव तेम ज लोकी वर्ल्ड कप अने अशियाई रमतोत्सवमां अंभो हिन्दी कॉमेन्ट्री करी हुती. आंचको लागे अवी वात अने छे के जसदेवज्ज हिन्दी भाषा ज नहोता अने तेम छतां अल्लव दरङ्गना कॉमेन्टेटर साभित थया. अंभोना ज शब्दो छे के 'तमने जण्णीने नवाई लागशे के हुं क्यारेय हिन्दी भाष्यो ज नथी. माहुं

भातर पहेलां उर्दूमां अने पछी अंग्रेजिमां थयुं हुतुं. जेके, कॉमेन्ट्री करवाना शोभे मने हिन्दी शिषवाडी दीधुं.'

केवी उमदा अंभोनी वाणी हुती अ जण्णीअे. १९७५ना वर्ल्ड कप लोकीनी भारत - मलेशिया भेय यावी रडी हुती. मलेशिया पासे २-१नी सरसाई हुती अने भेयनी १० मिनट बाकी हुती. त्यारे हिन्दी कॉमेन्ट्री करी रडेला जसदेव सिंहनुं भयान भुद अंभोना ज शब्दोमां:

'मैं जोयुं के मैदान बहुत असलम शेरमान वॉर्म अप करी रह्यो छे. मैं कोमेन्ट करी के कदाय कर्णधार अजित पण सिंह अने मैदान पर बोलावे. माहुं वाक्य पूरुं थयुं त्यां असलम कूटका मारतो मैदानमां टाभल थयो. अपने दाएं हाथ में हॉकी स्टिक लिए उन्होंने ऐसे छलांग लगाई जैसे हिण लगाता. उन्हें देखकर मुंह से निकला कि 'असलम मैदान पर भारत का भाग्य बनकर आए हैं...' उन्होंने अपना ताब्रिज चूमा और एक मिनट के अंदर ही भारत को पेनल्टी कॉनर मिल गया. असलम ने गोल किया और भारत बराबरी पर आ गया...'

भेयनी अंतिम मिनटोमां जसदेव सिंह करेला समालोचननी प्रशंसा अणभारमां तो थई ज, तकावीन वडां प्रधान इन्दिरा गांधीअे पण स्तुति करी हुती. इन्दिराज्ज अने सन्मान समारोहमां जसदेव सिंहने कहुं हुतुं के भेयनी अंतिम मिनटोमां अंभो जसदेवज्जनी कॉमेन्ट्री अकाग्रपणो सांभणी हुती.

रवि यतुर्वेदी कानपुरना निवासी हुता. कानपुर अने क्रिकेट भेट उपादननो लांभो अने रोयक छितास छे. कदाय आ कारणसर ज लव विज्ञान (जूओलाञ्ज)ना प्रोफेसर होवा छतां अंभोने क्रिकेटनी रमत माटे लगाव पेदा थयो हुतो. कानपुरमां ज्यारे प्रथम वार हिन्दीमां कॉमेन्ट्रीनुं प्रसारण थयुं त्यारे रवि यतुर्वेदीनी पसंदगी करवामां आवी हुती. अंभो १००थी वधु टेस्ट अने २००थी वधु वन - ३मां हिन्दीमां कॉमेन्ट्री करी छे. अंभोनी अके रसप्रद वात अने छे के अ क्रिकेट रमत हुता अके ऑपनिंग भेटसमेन तरीके अने ज्यारे जलदी आउट थई जय त्यारे इनिंग्स पूरी थाय त्यां सुधी कॉमेन्ट्री करता...! आना परथी भ्याल आवे छे के नानां शहरोमां अंग्रेज नई जणता लोको क्रिकेटनी परिभाषानी भारीकीओ हिन्दी कॉमेन्ट्रीने कारणे पामी शक्या अंभो कॉमेन्ट्रीनो झणो केवो छे. हिन्दी क्रिकेट कॉमेन्ट्रीना सुवर्णकालमां रवि यतुर्वेदीनुं नाम पण सुवर्ण अक्षरे लभाथेवुं छे. ■

विजय व्यास

भारतमां सौथी वधारे बोलाती भाषा हिन्दी छे अने कोरने कहेवानी जइर नथी. भारतनी कुल १४५ करोडनी वसतिमांथी ६० करोडथी वधु लोकोनी तो मातृभाषा ज हिन्दी छे, ज्यारे हिन्दी बोली शकनारानी संख्या तो १०० करोडथी पण वधारे उरु. दक्षिणमां राज्यने भाद करतां भारतना बाकीना भागोमां हिन्दी बोलाय ज छे. दक्षिणमां पण कर्णाटक अने केरणमां हिन्दी साव अस्पृश्य नथी, हैदराबादनी आसपासना विस्तारोमां पण हिन्दी बोलाय छे. अने जेतां हिन्दी बोली शकनारानी संख्या १०० करोडथी पण वधारे उरु छे.

आ आंकडा दशवि छे के, हिन्दी भारतमां सौथी वधारे प्रभाव धरावती भाषा छे. आ भाषाना गौरवनी उजवणी करवा भारतमां दर वरसे १० ज्ञान्युआरीअे 'विश्व हिन्दी दिवस' मनावाय छे.

रसप्रद वात अने छे के, भारतमां दर वरसे १४ सप्टेम्बर पण 'हिन्दी दिवस' मनावामां आवे छे. आम वरसमां अने वार हिन्दी दिवस मनावाय छे. तेना कारणे सायो हिन्दी दिवस क्यो अने विशे गूंयवाडो पण छे, पण तेमां गूंयवाई जवानी जइर नथी.

१० ज्ञान्युआरी अने १४ सप्टेम्बर अंभे हिन्दी दिवस तरीके ज उजवाय छे, पण अंभे विश्व हिन्दी दिवसमां मोटो इरक छे. १४ सप्टेम्बर उजवातो हिन्दी दिवस राष्ट्रीय स्तरे मनावाय छे तेथी तेने 'राष्ट्रीय हिन्दी दिवस' कहे छे ज्यारे १० ज्ञान्युआरीअे 'विश्व हिन्दी दिवस' समग्र विश्वमां मनावाय छे.

आ अंभे हिन्दी दिवसनो उदेश हिन्दी भाषानी महत्ता स्थापित करीने तेनो प्रसार करवानो ज छे, पण अने अलग दिवसे राष्ट्रीय अने विश्व हिन्दी दिवसनी उजवणी अटले थाय छे के, अंभे साये अलग अलग अतिहासिक घटनाओ जोडाथेवीछे.

आपणो सौथी पहेलां १० ज्ञान्युआरीअे उजवाता 'विश्व हिन्दी दिवस'नी उजवणीनी वात करी लईअे. अने १० ज्ञान्युआरीअे उजवाय छे केम के, १० ज्ञान्युआरी, १९४८ना दिवसे 'युनाईटेड नेशन्स'मां पहेली वार सत्तावार दस्तावेजमां हिन्दी भाषानो उपयोग थयो हुतो. भारत १५ ऑगस्ट १९४७ना रोज आजाद थई गयो, पण त्यारे तेनी सत्तावार भाषा अंग्रेज ज हुती.

१० ज्ञान्युआरी १९४८ना दिवसे युनाईटेड नेशन्स जनरल असेम्बलीमां

वर्षमां अने वार केम उजवाय छे 'हिन्दी दिवस' ?

पहेली वार हिन्दी भाषा बोलाई हुती तेनी यादमां १० ज्ञान्युआरी, १९७५ना दिवसे नागपुरमां पहेलुं विश्व हिन्दी संमेलन मणेलुं. आ संमेलनमां तत्कालीन वडा प्रधान इन्दिरा गांधी लाजर रह्यां हुतां. डॉ. मनमोहन सिंह वडा प्रधान हुता त्यारे अंभोना आ दिवसनी यादमां २००६मां पहेली वार विश्व हिन्दी दिवसनी उजवणी करी. साये साये दर वर्षे आ दिवस उजववानी जइरगत करी त्यारथी १० ज्ञान्युआरीअे 'विश्व हिन्दी दिवस' उजवाय छे.

भीज्ज तरङ्ग, 'राष्ट्रीय हिन्दी दिवस'नो छितास अलग छे. भारत आजाद थयो पछी देशनुं बंधारण घडवा बंधारण सभा मनाववामां आवेली. अ बंधारण सभामे १४ सप्टेम्बर, १९४८ना रोज हिन्दीने देशनी सत्तावार भाषा अटले के ऑकिशियल लेंगेज तरीके स्वीकारवानो ठराव सर्वसंमतिथी पसार करेलो. हिन्दीने आजाद भारतनी सत्तावार भाषानो दरङ्गो मण्यो तेनी यादमां दर वरसे १४ सप्टेम्बर हिन्दी दिवसनी उजवणी थाय छे.

पण नेता अतिउत्साहमां हिन्दीनो राष्ट्रभाषा तरीके उद्वेग करे छे, पण हिन्दी राष्ट्रभाषा नथी, पण सत्तावार भाषा छे.

सत्तावार भाषानो अर्थ, सरकारी कामकाजनी भाषा थाय छे. हिन्दीनी साये साये अंग्रेज पण भारतमां सत्तावार अटले के सरकारी कामकाजनी भाषा छे. अंग्रेज भारतनी नई पण विदेशी भाषा होवा छतां आ देशमां सरकारी कामकाजनी भाषा तरीके तेने हिन्दीने समकक्ष दरङ्गो मण्यो अने आपणो कर्मसीधी छे.

भारतमां हिन्दी सौथी वधारे बोलाती भाषा छे. भारतमां ६० करोडथी वधारे लोकोनी मातृभाषा हिन्दी छे, ज्यारे हिन्दी भोलनारा लोकोनी संख्या तो १०० करोडथी पण वधारे उरु. तेनी सामे अंग्रेज भोलनारा के जेमनी मातृभाषा अंग्रेज होय अवा लोकोनी संख्या मांड अके करोड पण नथी, छतां आ देशमां अंग्रेज सत्तावार भाषा छे तेनुं कारण आपण आंतरिक जड्या छे. आ जडयाना कारणे भारतनी कोर राष्ट्रभाषा नथी अने अंग्रेजोनी गुलामीना प्रतीक अंग्रेज लुज्ज पण आपणो सत्तावार भाषा छे.

हिन्दीने सत्तावार भाषा बनावतां पण बंधारण सभाने डीए आवी गयेलुं. हिन्दीने सत्तावार भाषा अटले के ऑकिशियल लेंगेज मनाववामां आवी अने पहेलां लगभग अने वर्ष सुधी भेयताण यावी हुती.

अंग्रेजोना समथ पहेलां भारतमां मुस्लिम शासकाना समयमां उर्दूमां व्यवहारो थया. अंग्रेजो अवा पछी तेमणो अंग्रेजमां कामकाज करवा मांजुं. भारत आजाद थतां ना मुस्लिम शासको रहवा के ना अंग्रेजो रहवा तेथी भारतनी पोतानी भाषा हिन्दीने राष्ट्रभाषा मनाववानी दरभासत बंधारण सभा समक्ष भूकवामां आवी

हुती.

दक्षिण भारतमां राज्योअे तेनो उग्र विरोध क्यो. दक्षिण भारतमां राज्योनी हलील हुती के, दक्षिण भारतमां हिन्दी कोरने आवडती नथी त्यारे हिन्दीने राष्ट्रभाषा मनाववाथी लोको लडकशे अने नवी समस्या ठीवी थरो. तेमणो अंग्रेजोनी प्रथा यालु राभीने अंग्रेजोने देशनी सत्तावार भाषा तरीके स्वीकारने बंधारणमां तेनो उद्वेग करवानी माग पण करी.

भीज्ज तरङ्ग, हिन्दीना समर्थको मोडर्न स्टान्डर्ड हिन्दीने राष्ट्रभाषा ज्यारे दक्षिणमां राज्यो अंग्रेजोने सत्तावार भाषा गणवानी माग पर अडी गयो तेथी मडागांड पडी गई. आ मडागांड उकेलवा बंधारण सभानी ड्राफ्ट मनाववानी समितिना चेरमन बाबासाहेब आंबेडकरे अके समिति मनावी. बंधारणनो ड्राफ्ट घनारी समितिमां गोविंद वल्लभ पंत, कनैयालाल मुनशी, अल्लादी कृष्णास्वामी अय्यर, अने. गोपालस्वामी आचंगर, भी.अल. मित्तर्, मोहम्मद सदुल्लाह तथा डी.पी. भैतान अटला सभ्यो हुता. आ विद्वानोअे नेजा मणीने बंधारणनो मुखदो मनावेलो.

बाबासाहेबे हिन्दीभाषी समर्थकोमांथी कनैयालाल मुनशी अने दक्षिणमांथी अने. गोपालस्वामी आचंगरने लईने मनावेली समितिअे आ समस्याना उकेल माटे अके फोर्मुला सुचवी. आ फोर्मुला प्रमाणे, भारतनी केन्द्र सरकारी सत्तावार भाषा अटले के ऑकिशियल लेंगेज हिन्दी रहेशे, ज्यारे अंग्रेज १५ वर्ष सुधी असेसोसीअेट ऑकिशियल लेंगेज रहेशे. आ १५ वर्षना गाणामां हिन्दी भाषानो सत्तावार कामोमां उपयोग माटेनो अके कोश तैयार करी लेवशे. १९६५मां १५ वर्ष पते पछी मात्र हिन्दी ज सत्तावार भाषा रहेशे.

कनैयालाल मुनशी अने अने. गोपालस्वामी आचंगरनी आ फोर्मुला बंधारण सभामे स्वीकारी तेथी हिन्दी सत्तावार भाषा मनी. १९६५मां पंदर वर्ष पूरां थयो त्यारे लालबहादुर शास्त्रीनी सरकार हुती. दक्षिणमां राज्यो हिन्दीनो विरोध करतां हुतां तेथी अंग्रेजोने डी डेकरो फोर्मल लेंगेज ऑफ इन्डिया अटले के वास्तविक रीते ममली होय अवी भारतनी औपचारिक भाषा तरीके यालु राभवानो निर्णय लेवायो. तेना कारणे हिन्दी देशनी अकमात्र सत्तावार भाषा ना मनी शडी.

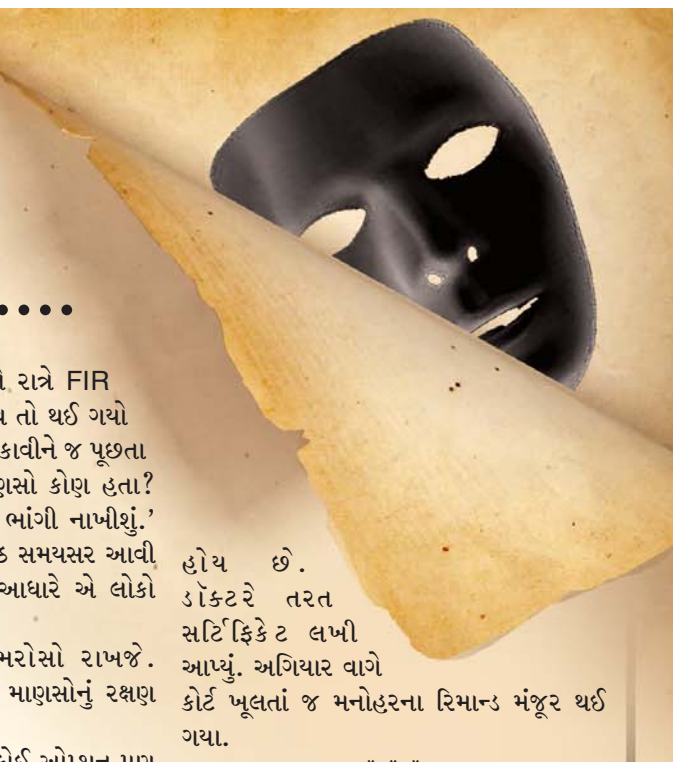
केन्द्रनी नरेन्द्र मोदी सरकारे हिन्दीनुं शिक्षण इरजियात करीने हिन्दीने अकमात्र सत्तावार भाषा मनाववानी दिशामां पहेलुं कदम भरेलुं, पण दक्षिणमां राज्योना विरोधना कारणे पारोडनां पगलां भरवां पडेलां. हुवे तो भाषा पासे बहुमती पण नथी अने जेतां हिन्दी ज देशनी अकमात्र सत्तावार भाषा मने अवी शक्यता नहिवत् छे. ■

પ્રકરણ: ૯

પહોળા મોહરા

પ્રફુલ્લ કાનાબાર

સોહમ, ભગવાન પર ભરોસો રાખજે. અલ્ટિમેટલી તો એ જ સાચા માણસોનું રક્ષણ કરતો હોય છે..... ઈશ્વરથી મોટો બીજો કોઈ ઓપ્શન-વિકલ્પ હોઈ જ ન શકે. એ જ દરેકનો તારણહાર છે...

સોહમની સામે જોઈને સબ-ઈન્સ્પેક્ટર ગઢવીએ મોટા અવાજે પૂછ્યું હતું: નામ? જી..સોહમ 'બાપનું નામ?' સોહમ અટકચો હતો. તેને આજે બપોરે જ તો ખબર પડી હતી કે જેને તે આજ સુધી બાપ માનતો હતો એ બાપુ તેનો અસલી બાપ નથી. 'શું વિચારે છે? બાપનું નામ કેમ યાદ કરવું પડે છે?' ગઢવીએ કરડાકીથી પૂછ્યું હતું. 'જી.. સાહેબ.. બાપનું નામ પરસોતમ પટેલ.' સોહમના ગળામાંથી એ રીતે બાપના નામ તરીકે બાપનું નામ બહાર આવ્યું હતું જાણે કે કોઈ અંધારી ગુફામાંથી કબૂતરનો ફફડાટ બહાર આવે. 'ઉમર?' 'બાવીસ વર્ષ' 'રહેવાનું?' સોહમ એક પછી એક સવાલના જવાબ આપતો ગયો હતો. સોહમ આખી ઘટનાનું વર્ણન કરી રહ્યો હતો. રાહટર તમામ વાત લખી રહ્યો હતો ત્યાં જ આંગડિયા એજન્સીના શેઠજી આવી પહોંચ્યા હતા. શેઠજીનો માલ પોતે બચાવી શક્યો નહોતો તેથી સોહમના ચહેરા પર અપરાધભાવ ઊભી આવ્યો હતો. પોલીસે શેઠજીનું પણ નિવેદન લીધું હતું. ઘેર પડખા ફરતાં ફરતાં જ સોહમે રાત વિતાવી. સોહમ સવારે ઊઠ્યો ત્યારે બાપુ ઓટલે બેઠા બેઠા ચા પી રહ્યા હતા. મા અંદર હતી. સોહમે બ્રશ કરી લીધું એટલે માએ તેના હાથમાં

યાનો કપ આપતાં પૂછ્યું: 'સોહમ, વહેલો આવી ગયો?' 'સૂરત જવાનું બંધ રહ્યું' સોહમે ટૂંકમાં પતાવ્યું. માને એમ હતું કે સોહમ તેનો ગઈકાલનો સવાલ.. 'મારો બાપ કોણ છે?' આજે પણ દોહરાવરો પરંતુ માની ધારણા ખોટી પડી હતી. સોહમે એ વાતનો ઉલ્લેખ કર્યો જ નહીં. માને હાશકારો થયો. અલબત્ત, માનો એ હાશકારો લાંબા સમય સુધી ટક્યો નહીં. થોડી વાર બાદ સોહમ બાથરૂમમાં હતો ત્યારે પડોશમાં રહેતાં સરિતાબહેન હાથમાં અખબાર સાથે અચાનક આવી ચડ્યાં. 'કંચનબેન, આમાં સોહમનું નામ છે' આઠ ચોપડી ભણેલી સોહમની માએ સરિતાબહેનના હાથમાંથી અખબાર લઈને એક જ શ્વાસે સમાચાર વાંચી લીધા. ગઈકાલે સોહમ કેમ વહેલો ઘરે પરત આવી ગયો હતો તે વાતનો તાળો પણ માને મળી ગયો. 'સરિતા, હું થોડી વાર બાદ આ છાપું તને આપી જઈશ.' 'થોડી વાર બાદ સ્નાન કરીને સોહમ ટોવેલ પહેરીને બાથરૂમની બહાર આવ્યો. સોહમે પેન્ટ અને ટી-શર્ટ પહેરી લીધાં એટલે માએ એક પણ શબ્દ બોલ્યા વગર અખબાર સોહમના હાથમાં આપ્યું.

'અમદાવાદ રેલવે સ્ટેશને જાહેરમાં આંગડિયાના માણસો પર ગોળીબાર કરીને ગુંડાતંત્રો દ્વારા પચાસ લાખના ડાયમંડની લૂંટ' છાપાંનું આ હેડિંગ વાંચીને સોહમ ચમક્યો. તે એક જ શ્વાસે એ સમાચાર વાંચી ગયો. મનોહરની સાથે તેનું નામ પણ તેમાં હતું. સોહમના કપાળે પરસેવો વળી ગયો: 'દોકરા, મૂંઝાતો નહીં.. મારો નાથ બધું સાદું કરી દેશે.' માએ દીવાલ પર લગાવેલા ભગવાનના ફોટા સામે શ્રદ્ધાપૂર્વક જોઈને કહ્યું. સોહમ ભીની આંખે માને તાકી રહ્યો. સોહમને યાદ આવ્યું કે ગઈકાલે માએ પ્રેમપૂર્વક કપમાં ચા કાઢી હતી તે પીવા માટે પણ તે રોકાયો નહોતો અને ગુસ્સામાં સ્ટેશને જવા નીકળી ગયો હતો. સોહમે આજે પહેલી વાર ભગવાનના ફોટા સામે શ્રદ્ધાપૂર્વક જોયું. માણસ ગમે તેટલો નાસ્તિક હોય, પણ જો અણધારી મુશ્કેલીમાં મુકાય તો એ આખરે તો ઈશ્વરને જ આશરે જતો હોય છે! સોહમ ભગવાનના ફોટા સામે જોતાં જોતાં મનમાં જ બોલ્યો: 'પ્રભુ, આજ સુધી મેં તારી પાસે કાંઈ જ માગ્યું નથી. જો પોલીસ મને હાથ પણ નહિ લગાવે અને આ મુશ્કેલીમાંથી હું હેમખેમ બહાર નીકળી જઈશ તો હું હંમેશાં તારું શરણું સ્વીકારી લઈશ..'. દસ વાગે સોહમ ઓફિસે જવા નીકળ્યો. ચાર રસ્તા પાસે જ શિવાની મળી ગઈ. 'અરે સોહમ, સાડું થયું તું અહીં જ મળી ગયો... છાપામાં વાંચ્યું.. ગઈકાલના બનાવ...' 'હા શિવાની, આજકાલ મારા ગ્રહો ખરાબ ચાલે છે. બહુ મોટી ઉપાધિ આવી ગઈ.' 'સોહમ, આપણે નિર્દોષ હોઈએ તો હિમ્મત નહીં હારવાની..' 'નિર્દોષ હોઈએ તો? આ 'તો'નો મતલબ મારે શું સમજવો?' શિવાનીને બોલતી અટકાવીને સોહમે પૂછ્યું. 'સોહમ, આઈ મીન ટૂ એ કે તું નિર્દોષ જ છે.. એટલે તારે હિમ્મત નહીં હારવાની.' 'હેવે તું બરોબર બોલી' સોહમે ઊંડો શ્વાસ લઈને કહ્યું. બંને વચ્ચે થોડી વાર માટે મોન પથરાઈ ગયું. 'શિવાની, તું જાણતી નથી આ પોલીસવાળાઓને.. એ લોકો ફરિયાદી જ અપરાધી હોય તેવી રીતે બિહેવ કરતા હોય છે... આવા

કેસમાં તો ખાસ. મને ગઈકાલે રાત્રે FIR કરાવતી વખતે જ એક અનુભવ તો થઈ ગયો છે. પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર મને ધમકાવીને જ પૂછતા હતા.. બોલ છોકરા.. એ માણસો કોણ હતા? જો નહીં કહે તો તારાં હાડકાં ભાંગી નાખીશું.' આ તો સાડું થયું કે અમારા શેઠ સમયસર આવી ગયા અને તેમના નિવેદનના આધારે એ લોકો મારા પ્રત્યે થોડા ક્રૂણા પડ્યા. 'સોહમ, ભગવાન પર ભરોસો રાખજે. અલ્ટિમેટલી તો એ જ સાચા માણસોનું રક્ષણ કરતો હોય છે.' 'હા, મારી પાસે તો બીજો કોઈ ઓપ્શન પણ ક્યાં છે?' સોહમે આકાશ તરફ જોઈને કહ્યું હતું. 'સોહમ, ઈશ્વરથી મોટો બીજો કોઈ ઓપ્શન-વિકલ્પ હોઈ જ ન શકે. એ જ દરેકનો તારણહાર છે.' સોહમ ઓફિસે પહોંચ્યો ત્યારે શેઠજી હજુ આવ્યા નહોતા. ઓફિસમાં બેઠેલા બંને છોકરાઓ હજુ નવાસવા જ નોકરીએ રહ્યા હતા. સોહમે બંનેની સામે વારાફરતી જોયું. 'બંનેની આંખમાં ગઈકાલના બનાવ માટે જ સવાલ ડોકાતો હતો. સોહમ મનમાં જ વિચારી રહ્યો.. આ તો કેવું કહેવાય? સ્ટાફના આજકાલના આવેલા છોકરાઓ પણ જાણે કે હું જ ગુનેગાર હોઈ એમ મને જુએ છે. બિલ બનાવવાવાળો છોકરો નીચું જોઈને તેના કામમાં મશગૂલ થઈ ગયો. સોહમ ચૂપચાપ તેના કામમાં પરોવાઈ ગયો. * * * જોડા સાહેબના હુકમ મુજબ સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગઢવીએ કોર્ટમાં જતાં પહેલાં સિવિલ હોસ્પિટલના ડોક્ટરની મુલાકાત લીધી. 'આવો ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ' ડોક્ટરે પોલીસ ડ્રેસમાં સજ્જ સબ ઇન્સ્પેક્ટર ગઢવીને તેમની કેબિનમાં આવકાર આપતાં કહ્યું. 'કેમ છે મનોહરને હવે?' 'હી ઈઝ ક્વાઈટ ઓલ રાઈટ. તેના પગમાં વાગેલી ગોળી રાત્રે જ કાઢીને તેને ડ્રેસિંગ કરી દેવામાં આવ્યું હતું. કલાક બાદ તેને ડિસ્ચાર્જ કરી દઈશું.' 'ડોક્ટર સાહેબ, મારે તેનું મેડિકલ ફિટનું એક સર્ટિફિકેટ જોઈએ છે.. કોર્ટમાં રજૂ કરવા માટે...' જેથી તેના રિમાન્ડ સરળતાથી મંજૂર થઈ જાય.' 'ઓહ તો તમને એ માણસ પર શક છે?' 'સામાન્ય રીતે આવા કિસ્સામાં હંમેશા આંગડિયાના માણસો જ લૂંટારુ ગેંગ સાથે ભળેલા

'મુંબઈ સમાચાર'ના ફન વર્લ્ડમાં તમને રસપ્રદ માહિતી મળશે અને સાથે મજા પણ આવશે. પ્રત્યેક કોષ્ટકોના સાચા જવાબ આપનારા વાચકોનાં જ નામ અહીં પ્રગટ કરવામાં આવશે. વાચકોએ તેમના જવાબ ઈ-મેઇલથી શનિવારે સાંજે ૬:૦૦ સુધી મોકલવાના રહેશે. ત્યાર પછી મોકલેલા જવાબ સ્વીકારાશે નહીં. વાચકોએ જવાબ funworld1822@gmail.com પર મોકલવાના રહેશે.

ઓળખાણ પડી?

- ભાષા વૈભવ...**
- હિન્દી - ગુજરાતી જોડી જમાવો
  - A B
  - તિતલી કરોળિયો
  - ખટમલ ઊઘઈ
  - જુગન પતંગિયું
  - દીમક માંકણ
  - મકઢા આગિયો

- અફલાતુન અદાકારી માટે જાણીતી અભિનેત્રી કંગના રનોટની ફિલ્મની ઓળખાણ પડી? કંગનાને નેશનલ અને ફિલ્મફેર અવોર્ડ મળ્યા હતા.
- અ) ઘાકડ બ) નો પ્રોબ્લેમ ક) ક્વીન ડ) પંગા

- ગુજરાત મોરી મોરી રે** અમિતાબ બચ્ચન મહત્વની ભૂમિકામાં હતા એ વિપુલ શાહ દિગ્દર્શિત 'આંખે' ફિલ્મ કયા ગુજરાતી નાટક પર આધારિત હતી એ કહી શકશો?
- અ) સપ્તપદી બ) ખેલૈયા
  - ક) રમત શુન ચોકડીની ડ) આંધળો પાટો

- જાણવા જેવું** ન્યૂ થિયેટર્સની ફિલ્મ (માય સિસ્ટર - મેરી બહન)ના સાયગલ પર ફિલ્મવાવેલા બે ગીત પંકજ મલિકના અવાજમાં સ્વરબદ્ધ કરાયા હતા, કારણ કે સાયગલ મુંબઈ ચાલ્યા ગયા હતા. ન્યૂ થિયેટર્સ એ ગીત સાયગલના સ્વરમાં જ રાખવાનો આગ્રહ રાખ્યો. પરિણામે બે ગીત માટે શ્રી મલિકે સાયગલને ખાસ કલકત્તા બોલાવ્યા અને ગીત રેકોર્ડ કરાવી એ જ ગીત રિલીઝ કર્યાં.
- અ) બિલ્વીના બ) હીરા પન્ના
  - ક) ગેમ્બલર ડ) બનારસી બાબુ

- ચતુર આપો જવાબ** માથું ખંજવાળો દીપિકા પાઠુકોણે શાહરુખ ખાનની હિરોઇન તરીકે કામ કર્યું છે. શાહરુખની કઈ ફિલ્મમાં દીપિકાનો રોલ મહેમાન કલાકાર જેવો હતો એ કહો.
- અ) હેપી ન્યૂ યર બ) ઝીરો
  - ક) તમાશા ડ) રઈસ

- માઈન્ડ ગેમ** હીરો બન્યા પહેલા શત્રુઘ્ન સિંહાએ કેટલીક ફિલ્મોમાં વિલનનો રોલ કર્યો હતો. દેવ આનંદની કઈ ફિલ્મમાં તેઓ નેગેટિવ રોલમાં હતા?
- અ) બિલ્વીના બ) હીરા પન્ના
  - ક) ગેમ્બલર ડ) બનારસી બાબુ

- ગાય શુકવારના જવાબ**
- A હૈજા
  - B કોલેરા
  - હોલે ધીરેથી
  - હોડ સ્પર્ધા
  - હુતાશન અગ્નિ
  - હિદાયત શિખામણ

ફનવર્લ્ડમાં ઉમળકાભેર ભાગ લઈ સાચા જવાબ આપનારા વાચકોનાં નામ અહીં આપ્યાં છે. અભિનંદન.

- ગુજરાત મોરી મોરી રે રેવા
- ઓળખાણ પડી? મંથન
- માઈન્ડ ગેમ કાજલ
- ચતુર આપો જવાબ માથું ખંજવાળો તીસરી કરમ

- (૧) સુભાષ મોમાયા (૨) સુરેષા દેસાઈ (૩) ધીરેન્દ્ર ઉદેશી (૪) ગીતા ઉદેશી (૫) પ્રતિમા પમાણી (૬) ડો. પ્રકાશ કટકિયા (૭) ભારતી પ્રકાશ કટકિયા (૮) વિભા મહેશ્વરી (૯) શ્રદ્ધા આશર (૧૦) પુષ્પા પટેલ (૧૧) લક્ષિતા ખોના (૧૨) મુલરાજ કપૂર (૧૩) જ્યોતિ ખાંડવાલા (૧૪) નીતા મુલરાજ કપૂર (૧૫) તાહેર ઓરંગાબાદવાલા (૧૬) શીરીન ઓરંગાબાદવાલા (૧૭) મહેન્દ્ર લોહાવિયા (૧૮) નુતન વિષોન (૧૯) મીનખા કાપડિયા (૨૦) મનીષા શેઠ (૨૧) ફાલગુની શેઠ (૨૨) વર્ષા સૂર્યકાંત શ્રોફ (૨૩) ભાવના કર્વે (૨૪) કિશોરકુમાર જીવણદાસ વેદ (૨૫) કલ્પના આશર (૨૬) અરવિંદ કામદાર (૨૭) મહેશ દોશી (૨૮) પ્રવીણ વોરા (૨૯) અંજુ ટોલિયા (૩૦) વિણા સંપટ (૩૧) દેવેન્દ્ર સંપટ (૩૨) ભારતી ભુચ (૩૩) જ્યોત્સના ગાંધી (૩૪) રમેશ દલાલ (૩૫) ઈનામી દલાલ (૩૬) હિના દલાલ (૩૭) ગિરીશ બાબુભાઈ મિસ્ત્રી (૩૮) નયના ગિરીશ મિસ્ત્રી (૩૯) અબ્દુલ્લા એફ. મુનીમ (૪૦) અમીશી બંગાળી (૪૧) નિખિલ બંગાળી (૪૨) જયવંત પદમશી વિખલ (૪૩) મહેશ સંઘવી

ગયા વખતનો ઉકેલ

૧ અ	૨ બ	૩ ઘ	૪ ઙ	૫ ઃ	૬ ઇ
૭ વ	૮ ઘ	૯ અ	૧૦ મ	૧૧ લ	૧૨ સા
૧૩ રો	૧૪ ળ	૧૫ ક	૧૬ ણ	૧૭ ળ	૧૮ ળ
૧૯ ળ	૨૦ ળ	૨૧ ળ	૨૨ અ	૨૩ અ	૨૪ અ
૨૫ શ	૨૬ શ	૨૭ સ	૨૮ અ	૨૯ બ	૩૦ શ
૩૧ ળ	૩૨ ળ	૩૩ ળ	૩૪ ળ	૩૫ ળ	૩૬ ળ

શબ્દલાલિત્ય

૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬

સુગોકું-૭૦૮૩

૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬

અહીં એક ચોરસ આપ્યું છે જેમાં નવ બોક્સ છે અને દરેકમાં નવ ખાનાં છે. ૧) દરેક બોક્સમાં એકથી નવ સુધીનો આંક આવવો જોઈએ. ૨) દરેક આંકને ઊભી હરોળમાં આંક આવવો જોઈએ. અહીં પણ કોઈ આંક રહી ન જવો જોઈએ.

સુગોકું-૭૦૮૨

૧	૨	૩	૪	૫	૬
૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬

સુગોકું-૭૦૮૨
૧ ૫ ૬ ૮ ૯ ૭ ૨ ૩ ૪
૯ ૮ ૪ ૩ ૬ ૨ ૭ ૧ ૫
૨ ૩ ૭ ૫ ૪ ૧ ૯ ૮ ૬
૫ ૪ ૧ ૯ ૨ ૬ ૩ ૭ ૮
૮ ૨ ૯ ૪ ૭ ૩ ૬ ૫ ૧
૭ ૬ ૩ ૧ ૫ ૮ ૪ ૯ ૨
૪ ૯ ૨ ૭ ૮ ૫ ૧ ૬ ૩
૬ ૧ ૮ ૨ ૩ ૯ ૫ ૪ ૭
૩ ૭ ૫ ૬ ૧ ૪ ૮ ૨ ૯

- આડી ચાવી
૧. ઊંડા બેઠવાળું (૫)
  ૪. મોક્ષપદ, શાંતિનું ધામ (૪)
  ૬. જાસૂસ (૨)
  ૭. સારો દીકરો (૩)
  ૯. એક કૂબ (૪)
  ૧૪. મોટું બારણું (૪)
  ૧૬. સંપત્તિ, જાહોજલાલી (૩)
  ૧૮. સોનું (૩)
  ૨૦. એક જાતનું થેપલાં (૩)
  ૨૨. મોકો (૨)
  ૨૩. --- નું શક ધાથ (૨)
  ૨૪. દિયરને ઘણી જગાએ -- કહે (૨)
  ૨૫. સજાવું તે (૪)
  ૨૮. નડતર, સ્વીકાર કરવો તે (૩)
  ૨૯. પેશાબખાનું (૪)
  ૩૦. ગાયબ (૪)
  ૩૨. એક રાગ (૩)
  ૩૩. શરીર (૨)
  ૩૪. વિધાની દેવી (૩)

- ઊભી ચાવી
૧. નવું સર્જનાત્મક રચવાનું હોય એવું (૫)
  ૨. એક રાગ (૩)
  ૩. અંગ્રેજીમાં હા (૨)
  ૪. શાંતિચક્ર, શમેલું (૨)
  ૫. પવિત્ર દિવસ, તહેવાર (૨)
  ૮. પૂરા જોરવાળું (જો. છૂ.) (૪)
  ૧૦. ચાંદ, સિક્કો (૩)
  ૧૧. --- કસ એટલે ત્રાંસુ (૨)
  ૧૨. --- કાઢવો એટલે ખૂબ કામ કરાવવું (૨)
  ૧૩. શુદ્ધ કરવાની પ્રક્રિયા (૫)
  ૧૫. --- વગર વરસાદ ના આવે (૩)
  ૧૭. શબ, મરું (૪)
  ૧૮. તરતનું જન્મેલું (૪)
  ૨૧. મધપૂડામાંથી મળે (૨)
  ૨૩. નાનકડી રૂમ (૩)
  ૨૫. સમૂહ, જથ્થો (૪)
  ૨૬. સિદ્ધ પુરુષો આપેલું વચન (૪)
  ૨૭. પ્રદાન (૪)
  ૨૮. ગ્રહોની સ્થિતિ (૪)
  ૩૦. નમેલું (૨)
  ૩૧. છટા, અભિનય (૨)

વોક લેવાનું ભારે પડ્યું

ઘાટકોપરમાં ઝાડની ડાળી પડતાં ગુજરાતી મહિલાનો જીવ ગયો

ક્રમસીબઃ ઘાટકોપરમાં નાઈન્ટી ફૂટ રોડ પર પાલિકાના આર.જી. પ્લોટ પર બનાવાયેલા બગીચામાં વોક લઈ રહેલી બે ગુજરાતી મહિલા પર ઝાડની ડાળી પડતા તેમાંની એકનું મોત થયું હતું.

ઘાટકોપરમાં ઝાડની ડાળી પડતાં ગુજરાતી મહિલાનો જીવ ગયો સાથે ચાલી રહેલાં ગુજરાતી મહિલાની હાલત ગંભીર

મીનાક્ષી કીર્તિલાલ શાહ

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી)
મુંબઈ: દરરોજ સાંજે ઈવનિંગ વોક પર જવું ઘાટકોપરની ગુજરાતી ૬૦ વર્ષની ગુજરાતી મહિલાને ભારે પડ્યું હતું. ઘાટકોપર (પૂર્વ)માં વલ્લભભાગ લેનમાં રહેતા ૬૦ વર્ષનાં મીનાક્ષી કીર્તિલાલ શાહ ગુરુવારે સાંજે નાઈન્ટી ફૂટ રોડ લવન્ડર બાગ હોટલ પાસે આવેલા ગાર્ડનમાં જોર્જ્સ પાર્કમાં ઈવનિંગ વોક પર ગયા હતા ત્યારે તેમના પર પીપળાના ઝાડની ડાળી પડતા તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. તેમની સાથે રહેલા ૫૬ વર્ષના વંદના શાહ પણ માથામાં ઈજા તથા તેમને

હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યાં હતાં, જ્યા તેમની હાલત હજી ગંભીર છે. ઘાટકોપર(પૂર્વ)માં સીક્સટી ફૂટ રોડ પર કેલાશ નિવાસ બિલ્ડિંગ આવેલી છે. તો બાજુમાં જ નાઈન્ટી ફૂટ રોડ પર પાલિકાના આર.જી. પ્લોટ આવેલો છે. અહીં ગાર્ડન બનાવવામાં આવ્યું છે, તેનું સંચાલન ગારોડિયા નગર વેલ્ફેર ફેરેશન ઓફ હાઉસિંગ સોસાયટી દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ ગાર્ડનમાં જોઈંગ ટ્રેક છે, જેમાં સવાર-સાંજ રોજ ચાલવા માટે સ્થાનિક રહેવાસીઓ વોકિંગ માટે આવતા હોય છે. ગુરુવારે સાંજે લગભગ છ વાગ્યાની આસપાસ

આ દુર્ઘટના બની હતી. ગારોડિયા નગર વેલ્ફેર ફેરેશન ઓફ હાઉસિંગ સોસાયટીના વોઈસ પ્રેસિડન્ટ ડૉ. વિપુલ જોશીએ 'મુંબઈ સમાચાર'ને જણાવ્યું હતું કે ઘાટકોપર(પૂર્વ)માં રહેતા વલ્લભભાગ લેનમાં રહેતા મીનાક્ષીબહેન કીર્તિલાલ શાહ અને વંદના બહેન વોકિંગ માટે આવ્યા હતા. અહીં રોજ મોટી સંખ્યામાં લોકો વોકિંગ માટે આવતા હોય છે. ગુરુવારે સાંજે લગભગ છ વાગ્યાની આસપાસ અચાનક તેમના પર પિપળાના ઝાડની ડાળી પડી હતી, જેમાં (જુઓ પાનું ૪) >>

એમવીએને ફટકો: વિધાન પરિષદમાં નિયુક્ત સભ્યો સંબંધી અરજી હાઈ કોર્ટે ફગાવી

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી)
મુંબઈ: રાજ્યપાલ દ્વારા વિધાન પરિષદમાં નિયુક્ત ૧૨ સભ્યોના કિસ્સામાં ગુરુવારે મહા વિકાસ આધારીને મોટો ફટકો પડ્યો હતો. આ મામલે બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરાવામાં આવેલી અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી. આનાથી એમવીએને આઘાત લાગ્યો છે. આ અરજી શિવસેના (યુબીટી)ના કોલ્કાપુર શહેર પ્રમુખ સુનીલ મોદીએ દાખલ કરી હતી. દરમિયાન, પિટિશનરે કહ્યું હતું કે, તેઓ હાઈકોર્ટના આ નિર્ણય સામે સુપ્રીમ કોર્ટમાં જશે. રાજ્યપાલ દ્વારા નિયુક્ત વિધાનસભ્યોની નિમણૂકના વિરોધમાં દાખલ કરાયેલી

પિટિશનને મુદ્દે મહાવિકાસ આધારીને આઘાત લાગ્યો છે. રાજ્યપાલ દ્વારા નિયુક્ત ૧૨ સભ્યો વિરુદ્ધ દાખલ કરાયેલી અરજીને હાઈકોર્ટે ફગાવી દીધી છે. આ અરજી જસ્ટિસ બોરકર અને જસ્ટિસ ઉપાધ્યાયની બેન્ચ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેને નકારી કાઢવામાં આવ્યા બાદ, અરજદાર સુનિલ મોદીએ કહ્યું કે તેઓ આ નિર્ણયને સુપ્રીમ કોર્ટમાં પડકારશે. મોદીએ કહ્યું હતું કે, શું બંધારણને આધારે અરજી ફગાવી દેવામાં આવી છે? તેનો અભ્યાસ કરવો પડશે. આ અરજીની સુનાવણી દરમિયાન, અમે ઘણા રાજ્યોના પુરાવા આપ્યા હતા, પરંતુ કોર્ટે તેનો (જુઓ પાનું ૪) >>

શ્રી અને શ્રીમતી છગનલાલ શામજી વિરાણી બહેરા-મુંગા શાળા ટ્રસ્ટ - રાજકોટ
બેરભાઈ રોડ, S.N. ગુરુકુળ પાસે, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૨. Mo. 93741 61616 / 94272 06797

નૂતનીકરણ અનુગ્રહ પ્રદાતા : પરમશ્રદ્ધેય પૂ. શ્રી ધીરજમુનિ મ.સા.

15 કરોડના ખર્ચે નવ્ય સંકુલ : દાનવીરોને અમૂલો અવસર

₹ 01 કરોડ : કાયમી નિભાવ કામધેનુ દાતા	₹ 11 લાખ : કાયમી નિભાવ કાયમંડ દાતા
₹ 25 લાખ : કાયમી નિભાવ પ્લેટીનમ દાતા	₹ 05 લાખ : કાયમી નિભાવ ગોલ્ડન દાતા
₹ 51 લાખ : એમ્ફી થિયેટર	₹ 25 લાખ : શ્રીરામ ચિત્રપટ દાતા
₹ 31 લાખ : ગર્લ્સ ઈન્ડોર સ્પોર્ટ્સ	₹ 25 લાખ : શ્રીકૃષ્ણ ચિત્રપટ દાતા
₹ 31 લાખ : ક્લીન એનર્જી દાતા	₹ 21 લાખ : રેક્ટર રૂમ દાતા (કુલ-૨)
₹ 25 લાખ : નવકાર મંત્ર તક્તી દાતા	₹ 11 લાખ : વેઈટીંગ લોન્જ (કુલ-૪)
₹ 25 લાખ : સરસ્વતી ચિત્રપટ દાતા	₹ 09 લાખ : સોપાન સીડી (કુલ-૩)
₹ 25 લાખ : મહાવીર ચિત્રપટ દાતા	₹ 05 લાખ : એક જલમંદિર (કુલ-૯)
₹ 25 લાખ : શ્રીપાક ગૃહ દાતા	₹ 05 લાખ : રીડીંગ પોર્ચ (કુલ-૪)

₹ 1.50 લાખ : સ્માર્ટ બોર્ડ (કુલ-૧૭)

₹ ૨૫,૦૦૦/- વાર્ષિક વિદ્યાર્થી દત્તક યોજના ૧, ૨, ૫, ૧૦, ૨૫ ગમે તેટલા અને ગમે તેટલા વર્ષ માટે

કાયમી ભોજન યોજના

₹ 25 લાખ કાયમી ભોજન શિરોમણી દાતા	₹ 2.51 લાખ કાયમી ભોજન પ્રેરક દાતા
₹ 11 લાખ કાયમી ભોજન અનુમોદક દાતા	₹ 1.11 લાખ કાયમી ભોજન સહાયક દાતા

સંસ્થાના બેંક ખાતાની વિગત

સંસ્થાનું નામ : શ્રી અને શ્રીમતી છગનલાલ શામજી વિરાણી બહેરા-મુંગા શાળા - ટ્રસ્ટ

Bank : IDFC First Bank (Bhaktinagar Branch) Rajkot
Savings A/c. No.: 0119905140 | IFSC Code : IDFB42425

FCRA A/c.: Foreign Donation : Bank : State Bank of India, New Delhi
Savings A/c. No.: 40355560562 | IFSC Code : SBIN0000691
Contact : 97142 02029

એક માત્ર દૂર કંપની "Word of Mouth" થી પ્રગતિના પંથે પુષ્કળ વિકલ્પો... કન્ફર્મ પ્રસ્થાનો

યુરોપ દૂર
ફક્ત કુલીન કુમાર સાથે જ

Europe Extravaganza	17 days
European Splendor	13 days
Marvellous Europe	13 days
Swiss Delight	10 days
Eastern Europe with Croatia	17 days
Scenic Scandinavia	15 days
Spain with Portugal	14 days
Treasure of Turkey	12 days
Arctic Tour	10 days
Iceland	10 days
Baku Georgia	11 days

દૂર ની વિશેષતા

- દરરોજ બ્રેકફાસ્ટ, લંચ અને ડીનર
- ભરપૂર સાઈટ સીઇંગનો સમાવેશ
- દૂર કિંમત કોઈપણ છુપા ખર્ચ વગર
- ગુજરાતી, હિન્દી, ઈંગ્લીશ બોલતા નિષ્ઠાંત દૂર લીડર
- લક્ઝરી હાયટેક એ.સી. બસમાં મુસાફરી
- સ્પષ્ટ દૂર પ્રોગ્રામ તથા પ્રામાણિક વ્યવહાર

કુલિનકુમાર હોલિડેઝ
Head Office: Opera House, Mumbai. Tel.: +91-22-4355 5555

sales@kulinkumar.com | www.kulinkumar.com | Toll Free: 1800 103 8055
Ahmedabad: 079-40036900 | Surat: 0261-4883555 | Pune: 020-25537344 | Mulund: 022-25695500